

Т. В. Бездітко, М. В. Панченко, Г. В. Єрмоєнко

ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ

*Навчально-методичний посібник
для здобувачів вищої освіти
за спеціальністю «Медсестринство»
другого (магістерського) рівня*

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
Харківській національний медичний університет

Т. В. Бездітко, М. В. Панченко, Г. В. Єрмоєнко

ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ

*Навчально-методичний посібник
для здобувачів вищої освіти
за спеціальністю «Медсестринство»
другого (магістерського) рівня*

Харків
ХНМУ
2025

УДК 378.016:001.89:616-083(075.8)

Б53

*Затверджено Вченою радою ХНМУ.
Протокол № 16 від 27.11.2025.*

Рецензенти

Семенов О. С. – д-р пед. наук, проф. (ВНУ ім. Лесі Українки).

Бойко Н. В. – д-р біол. наук, проф. (ДВНЗ «УжНУ»).

Бездітко Т. В., Панченко М. В., Єрмоєнко Г. В.

Б53 Основи наукових досліджень та науково-дослідної роботи : навч.-метод. посіб. для здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Медсестринство» другого (магістерського) рівня. Харків : ХНМУ, 2025. 70 с.

У посібнику запропоновані методичні рекомендації, спрямовані на реалізацію таких завдань для вивчення дисципліни «Основи наукових досліджень та науково-дослідної роботи», як опанування здобувачами освіти сучасних методик наукових, теоретичних, клінічних досліджень. Освітній компонент має на меті освоєння знань і умінь, необхідних для самостійного виконання кваліфікаційної магістерської роботи у галузі «Охорона здоров'я» за фахом 223 «Медсестринство». Надані рекомендації щодо методології написання магістерської роботи та підготовки до практичних занять.

Даний посібник є логічним продовженням роботи над методичними рекомендаціями, опублікованими раніше.

УДК 378.016:001.89:616-083(075.8)

© Харківський національний
медичний університет, 2025
© Т. В. Бездітко, М. В. Панченко,
Г. В. Єрмоєнко, 2025

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Методи та методика реалізації науково-дослідних робіт здобувачів вищої освіти	4
2. Логіка етапів наукового дослідження	18
3. Вимоги до змісту роботи	19
4. Вимоги до оформлення магістерської роботи	20
5. Форми подання результатів наукових досліджень	27
6. Етика наукових досліджень та академічна доброчесність	29
7. Захист магістерської роботи	31
8. Критерії оцінювання магістерської кваліфікаційної роботи	34
9. Програма навчальної дисципліни	36
10. Тематика самостійної роботи	53
11. Приклади творчо-пошукових завдань	57
12. Тематика рефератів і презентацій	58
Додаток 1	60
Додаток 2	61
Додаток 3	62
Додаток 4	63
Додаток 5	65
Додаток 6	66
Рекомендована література	68

ВСТУП

Посібник для самостійної роботи здобувачів освіти відповідає програмі освітнього компонента «**Основи наукових досліджень та науково-дослідної роботи**» за спеціальністю 223 «Медсестринство». Запропоновані методичні рекомендації спрямовані на реалізацію таких завдань вивчення цієї дисципліни, як опанування здобувачами освіти сучасних методик наукових, теоретичних і клінічних досліджень. Мета даного освітнього компонента полягає в освоєнні знань і умінь, необхідних для самостійного виконання кваліфікаційної магістерської роботи у галузі «Охорона здоров'я» за фахом «Медсестринство».

Вивчення дисципліни «Основи наукових досліджень та науково-дослідної роботи» спрямована на формування у здобувачів освіти таких загальних і спеціальних компетенцій:

- здатність до абстрактного мислення, пошуку, оброблення, аналізу та синтезу інформації;
- здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології;
- здатність проводити дослідження на відповідному рівні;
- здатність ухвалювати обгрунтовані рішення.

Відповідно до компетентності здобувач освіти повинен:

- знати методологію основних наукових досліджень, способи одержання наукової та професійної інформації, джерела отримання потрібної інформації;
- вміти планувати і виконувати наукові та прикладні дослідження у сфері медсестринства, дотримуватися професійної та академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих результатів наукових досліджень, формулювати дослідницькі питання та гіпотези, розробляти план наукової роботи, вміти інтерпретувати результати проведеного дослідження, представляти результати наукових досліджень в усній і письмовій формі відповідно до національних та міжнародних стандартів.

Навчальний посібник містить пояснення щодо написання кваліфікаційної магістерської роботи, методичні вказівки стосовно організації самостійної роботи, питання для самоконтролю знань, творчі завдання, а також список рекомендованої літератури, призначений для здобувачів вищої освіти за фахом «Медсестринство». Може бути використаний у системі університетської освіти.

1. МЕТОДИ ТА МЕТОДИКА РЕАЛІЗАЦІЇ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ РОБІТ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Магістр – це кваліфікаційний рівень фахівця, який на основі кваліфікації бакалавра або спеціаліста здобув поглиблені спеціальні уміння та знання інноваційного характеру, має певний досвід їх застосування та продукування нових знань для вирішення проблемних професійних

завдань у певній галузі. Магістр повинен показати загальнонаукову і спеціальну підготовку студента, володіти методологією наукової творчості, сучасними інформаційними технологіями, методами отримання, обробки, зберігання і використання наукової інформації; вміти узагальнювати і робити правильні висновки з результатів дослідження, працювати з науковою та методичною літературою і в науково-педагогічній діяльності.

Підготовка магістра завершується захистом магістерської роботи на засіданні Вченої Ради III медичного факультету та Атестаційної комісії.

Магістерська робота – це самостійна випускна робота, яка виконує кваліфікаційну функцію, тобто готується з метою публічного захисту і отримання ступеня магістра.

Завдання магістерської роботи:

- поглиблення та систематизація теоретичних знань, отриманих студентом за певний період навчання та з певного блоку дисциплін;

- розвиток та закріплення навичок пошуку, обробки та систематизації інформації, роботи з науковими джерелами, статистичними даними, результатами обстежень тощо;

- оволодіння методиками теоретичного та експериментального дослідження при аналізі конкретних медико-педагогічних проблем, розв'язанні конкретних проблем, розробленні рекомендацій для прийняття відповідних управлінських рішень;

- розвиток комунікаційних умінь та навичок у проведенні заходів (планування, розробка, проведення, аналіз результатів) та здатності включати результати власної практичної діяльності у контекст наукового дослідження;

- формування компетенцій у сфері самостійного аналізу та викладу матеріалу, вміння публічно відстоювати власну точку зору, захищати свою роботу перед комісією.

Дослідження – це пошук істини за допомогою вивчення, спостереження, порівняння й експерименту. Завдяки дослідженню вирішуються ті чи інші проблеми медицини, відкриваються закономірні зв'язки явищ, що вивчаються. До методів досліджень відносять спостереження, експеримент, порівняння, опис, вимірювання. Від правильного вибору методу залежить успішність досліджуваного явища. Методика повинна відповідати конкретним завданням дослідження та чітко відображати специфіку явищ, що вивчаються, а не механічно запозичувати методи з інших наук. Для результативного розв'язання поставленої проблематики є сенс використовувати конкретну методику, що відповідає обраній тематиці дослідження. Діагностичний етап дослідження спрямований на вивчення існуючих факторів, тобто таких, які були визначені до експерименту і не змінювались.

Наукові дослідження розрізняються залежно від методів. Загальнонаукові методи дослідження включають три основні методи – емпіричного, теоретичного дослідження та кількісного оброблення результатів (*рис. 1*)

Рис. 1. Методи наукових досліджень

Емпіричне дослідження – фактологічне дослідження, що спрямоване переважно на виявлення зв'язків у досліджуваному об'єкті і спирається на дані спостережень та експериментів.

Теоретичне дослідження базується на використанні логічних та математичних методів і спрямоване на з'ясування сутності досліджуваного об'єкта на підрунті знань та фактів, виявлених у процесі вивчення реальної дійсності.

Кількісне оброблення результатів включає методи, які використовуються для аналізу числових даних, отриманих у результаті експериментів або спостережень, з метою їх узагальнення, оцінки та інтерпретації. Ці методи дозволяють представити та оцінити дані, а також виявити закономірності або залежності, що можуть бути важливими для наукового дослідження.

За тривалістю наукові дослідження поділяються на:

- довгострокові – ті, які розраховані на кілька років;
- короткострокові – річні;
- експрес-дослідження – менше року.

Організація наукового дослідження передбачає розробку конкретного змісту діяльності та визначення чіткої структури дослідження.

Методи наукового дослідження		
Теорія/теоретичні	Емпіричні	Математичні
Синтез	Спостереження	Кореляційний аналіз
Аналіз	Опитування/анкетування	Факторний аналіз
Абстрагування	Вивчення документів	Статистичний аналіз
Узагальнення	Вивчення фахового досвіду	
Порівняння	Експеримент	
Індукція		
Дедукція		
Моделювання		
Епідеміологічні методи		

1.1. Методи теоретичного рівня пізнання (аналіз, синтез, індукція, дедукція)

У сучасній медицині найважливішими теоретичними підходами є **моделювання, системний аналіз, літературний огляд, розробка теоретичних моделей та епідеміологічні методи.**

Теоретичні методи дослідження відіграють ключову роль у розвитку сучасної медицини, забезпечуючи глибше розуміння біологічних процесів та основ захворювань. Вони дозволяють аналізувати явища, що відбуваються в організмі, і створювати концептуальні моделі, які пояснюють механізми захворювань та ефективність лікувальних стратегій. Такі методи не потребують прямого експериментального втручання, оскільки ґрунтуються на опрацюванні вже існуючих даних. Теоретичні дослідження охоплюють широкий спектр методів і підходів, які взаємодіють між собою. Їх унікальність полягає у здатності інтегрувати знання з різних галузей науки, таких як математика, фізика, хімія, а також соціальні науки. Наприклад, математичні моделі широко використовуються для симуляції процесів у біології та медицині, що сприяє розробці нових терапевтичних стратегій. Інші підходи, такі як аналіз наукової літератури чи системне моделювання, дозволяють критично оцінювати накопичені знання, виявляти прогалини у дослідженнях та формувати нові наукові запитання. Теоретичні моделі є концептуальними схемами, які допомагають описати і пояснити певні явища або процеси в медицині. Вони дозволяють упорядковувати наявні знання, робити прогнози та перевіряти наукові гіпотези. Наприклад, у дослідженні патогенезу захворювань теоретичні моделі використовуються для пояснення взаємодії між різними чинниками, такими як генетика, навколишнє середовище і поведінкові аспекти.

Один із прикладів використання моделей – це створення концепцій розвитку серцево-судинних захворювань, які враховують вплив гіпертензії, рівня холестерину та інших факторів. Моделі також є важливими для дослідження раку, де вони допомагають зрозуміти механізми метастазування та прогнозувати реакцію на лікування. У медичній науці важливим завданням є пошук ідентичності між складними біологічними явищами та їх описом за допомогою теоретичних моделей. Це дозволяє зменшити залежність від експериментальних даних, водночас забезпечуючи високий рівень наукової доказовості. Крім того, використання теоретичних методів сприяє впровадженню міждисциплінарних підходів, таких як геноміка чи метаболоміка, що розширюють можливості медицини.

Таким чином, важливим етапом у застосуванні теоретичних методів стає вибір відповідного підходу, що найбільше відповідає меті дослідження. Серед таких підходів особливу роль відіграють математичне моделювання, статистичний і системний аналіз, епідеміологічні методи та аналіз літератури. Ці методи формують основу для розвитку медичної науки та вдосконалення клінічної практики.

Використання теоретичних підходів у медицині спрямоване на створення системних знань, що сприяють підвищенню ефективності медичної практики. Аналіз літератури, математичне моделювання та теоретичні концепції

дозволяють передбачати можливі наслідки рішень і розробляти рекомендації для клінічної роботи. Завдяки таким методам дослідники отримують змогу перевіряти гіпотези, які надалі можуть бути протестовані емпірично.

Теоретичні дослідження також формують основу для міждисциплінарних підходів у медицині. Вони інтегрують дані з різних галузей науки, створюючи базу для розробки нових технологій та підходів до лікування. Ця діяльність сприяє розвитку доказової медицини, яка забезпечує ефективність і безпечність для пацієнтів. Теоретичні методи дослідження в медицині забезпечують наукову основу для розробки нових підходів до лікування, діагностики та профілактики захворювань. Вони дозволяють дослідникам аналізувати складні біологічні процеси і знаходити взаємозв'язки між різними параметрами організму, що були б недоступні для прямого вивчення через експериментальні обмеження. Важливість таких методів важко переоцінити, адже вони допомагають не лише формувати теоретичні основи медицини, а й сприяти її практичному застосуванню.

Синтез – сполучення розрізаних знань про об'єкт, його частини і властивості та відображення його як певної цілості, взаємопов'язаної системи, процес утворення (складання, побудови) цілісного об'єкта.

Аналіз – процес уявного або справжнього розчленування складного об'єкта на частини для кращого розуміння з метою його всебічного вивчення.

Абстрагування – метод відволікання від деяких властивостей та відношень, щоб зосередити увагу на тих, які є безпосереднім предметом наукового дослідження.

Узагальнення – метод наукового пізнання, який фіксує загальні ознаки та властивості певної групи об'єктів, здійснює перехід від одиничного до особливого та загального.

Порівняння – це процес оцінки схожості та відмінності між двома або більше об'єктами, явищами, процесами чи ідеями. В аналізі та обробці даних порівняння може застосовуватись для оцінки різних параметрів чи результатів досліджень.

Індукція – метод наукового пізнання, який полягає в дослідженні руху знань від одиничного до часткового або навіть загального; вид опосередкованого умовиводу, в якому з одиничних суджень-засновків виводять часткове або й загальне судження-висновок. При індукції думка рухається від менш загальних положень до більш загальних, таким чином, дослідник може узагальнити наявний емпіричний матеріал та зробити припущення про причину дослідних явищ, а дедукція теоретично доводить отримані індуктивні шляхом висновки, знімає їх гіпотетичний характер і перетворює на достовірне знання.

Дедукція – метод пізнання, коли на основі загального принципу логічним шляхом з одних положень виводиться нове знання про окреме.

Дедукція дозволяє зробити висновок про певний елемент множини на підставі знання загальних властивостей усієї множини.

Моделювання – метод наукового пізнання, сутність якого полягає у дослідженні моделі об'єкта пізнання на основі абстрактно-логічного мислення за принципами наочності, об'єктивності. Під моделлю розуміють об'єкт, який замінює собою оригінал у процесі дослідження, але при цьому результати його вивчення поширюються на оригінал. Моделювання є важливим методом наукового вивчення, який дозволяє прискорити процес дослідження і цим скоротити термін впровадження нових результатів.

Моделювання є ключовим теоретичним методом, що застосовується для створення математичних або комп'ютерних моделей, які симулюють біологічні процеси. Ці моделі допомагають передбачати наслідки медичних втручань, оцінювати ефективність нових терапевтичних стратегій або досліджувати складні системи, такі як розподіл ліків в організмі.

Наприклад, моделювання фармакокінетики дозволяє зрозуміти, як ліки впливають на організм, враховуючи процеси їх розподілу, метаболізму та виведення. Окрім цього, математичні моделі широко використовуються для прогнозування поширення інфекційних захворювань і оцінки впливу профілактичних заходів.

Епідеміологічні методи є невід'ємною частиною теоретичних досліджень у медицині. Вони використовуються для вивчення розподілу захворювань у популяціях, виявлення причинно-наслідкових зв'язків і оцінки впливу різних факторів на здоров'я. Ці методи ґрунтуються на використанні даних великих когорт пацієнтів, аналізі тенденцій і створенні статистичних моделей.

Епідеміологічні методи дозволяють дослідникам вивчати поширення інфекційних і неінфекційних захворювань, оцінювати ефективність профілактичних заходів та прогнозувати наслідки змін у громадському здоров'ї. Наприклад, аналіз поширення COVID-19 у різних країнах базувався саме на епідеміологічних підходах, що дозволило розробити стратегії карантину та вакцинації.

1.2. Методи емпіричного дослідження

Спостереження (моніторинг) – це цілеспрямоване вивчення предметів, що переважно спираються на дані органів чуттів (відчуття, сприйняття, уявлення). Під час спостереження отримують знання не лише про зовнішні сторони об'єкта пізнання, але й про його суттєві властивості (наприклад, за перебігом захворювання, станом або одним чи декількома медичними параметрами у часі). Розрізняють спостереження пряме й опосередковане, відкрите й закрите, а також самоспостереження. Організуючи спостереження, важливо мати його план, визначити терміни, фіксувати результати та аналізувати їх. Спостереження повинно бути систематичним.

Спостереження є одним із базових і найважливіших методів дослідження в медицині. Воно забезпечує можливість систематичного збору даних про стан пацієнта, оцінки динаміки його здоров'я, а також ефективності призначеного лікування.

Спостереження дозволяє лікарю отримати як суб'єктивну інформацію (скарги пацієнта), так і об'єктивні дані (результати огляду, лабораторних та інструментальних досліджень), що в сукупності дає змогу точніше поставити діагноз та своєчасно реагувати на будь-які зміни в стані здоров'я.

Залежно від завдань та особливостей конкретної ситуації, спостереження може бути активним або пасивним, безпосереднім або дистанційним. Кожен з цих підходів має свої переваги та застосовується відповідно до клінічних потреб.

Спостереження допомагає не тільки контролювати хворобу, але й виявляти можливі ускладнення, які можуть виникнути в процесі лікування, що робить цей метод незамінним у медицині.

У сучасній клінічній практиці методи спостереження постійно вдосконалюються завдяки новітнім технологіям, таким як телемедицина, автоматизовані системи моніторингу та дистанційна діагностика. Однак основою залишаються класичні методи, засновані на безпосередньому контакті з пацієнтом і ретельному фізичному обстеженні.

Таким чином, методика спостереження є комплексним підходом, який вимагає від лікаря не тільки глибоких знань, але й етичної відповідальності, оскільки пацієнт довіряє йому своє здоров'я.

Цей метод дозволяє лікарям та іншим медичним працівникам отримувати об'єктивні дані для постановки діагнозу, моніторингу стану пацієнта та ефективності терапії. У сучасній медицині спостереження є необхідною складовою як амбулаторної, так і стаціонарної допомоги.

Метою спостереження є виявлення та реєстрація фізіологічних і патологічних змін в організмі пацієнта, аналіз динаміки цих змін та виявлення закономірностей. До основних завдань спостереження належать наступні.

1. **Своєчасна діагностика захворювання.** На основі результатів спостереження лікар може зробити висновки щодо природи захворювання, його етіології та патогенезу.

2. **Оцінка ефективності лікування.** Спостереження за пацієнтом дозволяє оцінити, як той чи інший метод терапії впливає на його стан, чи є покращення або погіршення.

3. **Виявлення ускладнень.** Динамічне спостереження дозволяє своєчасно помітити можливі ускладнення та вжити необхідних заходів для їх корекції.

4. **Прогнозування перебігу захворювання.** Спостереження дозволяє оцінити прогноз для пацієнта на основі зібраних даних про хід хвороби.

Типи спостереження

У медичній практиці виділяють кілька основних типів спостереження залежно від його завдань та характеру.

Безпосереднє (клінічне) спостереження. Цей тип передбачає регулярний контроль за станом пацієнта, збір суб'єктивної та об'єктивної інформації (скарги, результати фізичного огляду, дані лабораторних досліджень). Такий підхід є основою у всіх клінічних дисциплінах.

Дистанційне спостереження. З розвитком технологій можливе спостереження за пацієнтом на відстані за допомогою телемедицини або інших засобів зв'язку. Це важливо для пацієнтів у віддалених регіонах або тих, хто не може часто відвідувати медичні установи.

Активне та пасивне спостереження. Активне спостереження передбачає регулярні обстеження пацієнта, збирання аналізів, проведення необхідних діагностичних процедур. Пасивне спостереження може обмежуватися очікуванням скарг або змін у стані здоров'я пацієнта, про які він сам повинен повідомляти.

Періодичне (інтервальне) спостереження. Цей тип спостереження використовується, коли пацієнт потребує контролю не постійно, а через певні проміжки часу. Це може бути регулярне відвідування лікаря раз на тиждень, місяць або кілька місяців.

Періодичне спостереження зазвичай застосовується для пацієнтів зі хронічними захворюваннями або тих, у кого вже стабілізований стан після лікування. Наприклад, пацієнтам з діабетом 2-го типу призначають регулярні перевірки рівня глюкози та обстеження.

Етапи проведення спостереження

Методика спостереження за пацієнтом передбачає кілька послідовних етапів.

Збір анамнезу. Першим етапом є бесіда з пацієнтом та збирання даних про історію хвороби, її перебіг, попередні лікування та результати, наявність супутніх захворювань. Також вивчається соціальний та сімейний анамнез, що дозволяє враховувати генетичні фактори та інші зовнішні впливи.

Фізичне обстеження. Наступним етапом є фізичне обстеження пацієнта, яке включає огляд, пальпацію, перкусію та аускультатию. Лікар звертає увагу на зовнішні ознаки хвороби, стан шкіри, органів дихання, серцево-судинної системи та інших органів.

Моніторинг життєво важливих показників. До ключових параметрів, за якими ведеться спостереження, належать частота серцевих скорочень, артеріальний тиск, температура тіла, рівень кисню в крові, частота дихання. Моніторинг таких показників дозволяє швидко виявляти порушення життєво важливих функцій.

Використання інструментальних та лабораторних методів. Для поглибленого спостереження використовують різні діагностичні методи, що включають лабораторні аналізи крові, сечі, інструментальні дослідження (УЗД, рентген, КТ, МРТ). Такі методи дозволяють отримати додаткові дані про стан внутрішніх органів та систем.

Аналіз та інтерпретація отриманих даних. Зібрані дані лікар аналізує для визначення діагнозу або для оцінки динаміки стану пацієнта. Це може включати порівняння результатів кількох досліджень у часі або оцінку ефективності лікування.

Внесення змін у план лікування. На основі спостережень може коригуватися план лікування. Якщо спостерігається позитивна динаміка, лікування продовжують або зменшують інтенсивність терапії. У разі погіршення стану або відсутності покращень призначаються додаткові обстеження та нові методи лікування.

Інструменти для спостереження

У сучасній медицині використовуються різні інструменти для спостереження, котрі можуть бути як простими (термометри, тонометри), так і складними (електрокардіографи, комп'ютерні томографи). Серед сучасних підходів до спостереження слід виділити використання систем моніторингу, які автоматично зчитують та записують важливі показники організму. Такі системи дозволяють безперервно контролювати стан пацієнта, що особливо важливо в реанімаційних відділеннях.

Важливу роль також відіграє телемедицина, що дозволяє спостерігати за пацієнтами на відстані, обмінюватися даними та проводити консультації в режимі реального часу.

Документування результатів спостереження є обов'язковою складовою цього методу. Усі спостереження, що включають дані фізичного огляду, показники життєво важливих функцій, результати лабораторних та інструментальних досліджень повинні бути ретельно зафіксовані в медичній документації.

Це дозволяє отримати повну картину про стан здоров'я пацієнта, стежити за його динамікою, а також забезпечує можливість для інших лікарів ознайомитися з попередніми етапами лікування.

Спостереження в медицині вимагає дотримання етичних норм, таких як повага до приватного життя пацієнта, забезпечення конфіденційності інформації, що стосується його здоров'я. Крім того, спостереження повинно здійснюватися за згодою пацієнта, і він має бути поінформований про мету та методи цього процесу.

Методика проведення спостереження відіграє ключову роль у процесі лікування пацієнта, оскільки саме завдяки цьому методу медичний персонал може оперативно реагувати на зміни в стані здоров'я, оцінювати ефективність терапії та виявляти можливі ускладнення.

Важливо, щоб цей процес був організований комплексно, з використанням як традиційних методів фізичного обстеження, так і сучасних технологій, що дозволяють підвищити точність і ефективність моніторингу.

Ефективне спостереження не тільки забезпечує покращання результатів лікування, але й дозволяє підвищити якість життя пацієнтів завдяки своєчасному втручанню і корекції терапії. При цьому дотримання етичних норм і конфіденційність отриманих даних є невід'ємною складовою цього процесу.

Отже, методика спостереження є важливою частиною клінічної практики, що вимагає ретельного підходу, комплексної оцінки стану пацієнта і відповідального ставлення до кожного аспекту медичної допомоги. Лише за умов належної організації спостереження можна досягти максимальних результатів у лікуванні пацієнтів.

Метод опитування – це метод збирання інформації або даних, який дозволяє отримати відповіді від певної групи людей, зазвичай за допомогою запитань. Опитування є важливим інструментом у соціальних, медичних, маркетингових та інших дослідженнях, де необхідно отримати думки, ставлення або конкретні факти від респондентів.

Метод анкетування – це метод збирання медичної інформації за допомогою спеціально розроблених анкет. Дуже широко використовується при діагностиці й лікуванні різноманітної патології. Метод надає змогу підвищити об'єктивність інформації про скарги, перебіг захворювання, клінічні прояви, оскільки передбачає отримання інформації від якомога більшої кількості опитаних (респондентів). За характером питання анкети бувають відкриті – передбачають довільну відповідь на поставлене запитання; закриті – до поставлених запитань пропонуються варіанти готових відповідей на вибір опитуваного; напіввідкриті – крім відповіді, вибраної з запропонованих, можна висловити й власну думку; полярні – потребують вибору однієї з полярних відповідей типу «так» чи «ні», «добре» чи «погано» та ін. Під час анкетування слід дотримуватися таких вимог: запитання повинні бути підібрані так, щоб відповіді на них найточніше характеризували досліджуване явище й надавали про нього надійну інформацію; використовувати прямі й непрямі запитання, наприклад: «Чи хотіли б ви працювати викладачем?» (пряме), «Як Ви ставитеся до професії медичної сестри?» (непряме); у формулюванні запитань слід уникати підказок; використовувати відкриті й закриті питання; попередньо перевіряти ступінь розуміння запитань на невеликій кількості респондентів і вносити корективи до змісту анкети.

Як приклад, можна розглянути **шкалу Лайкерта** (шкалу сумарних оцінок), яка й на сьогодні не втратила актуальності (рис. 2). При роботі зі шкалою досліднику треба оцінити ступінь своєї згоди або незгоди з кожним судженням. Сума оцінки кожного окремого судження дозволить

виявити відношення респондента до питання, яке досліджується. Часто кожен пункт анкети супроводжується візуальним аналогом шкали, на який нанесені варіанти відповіді, і саме її помилково називають шкалою Лайкерта, однак насправді шкала – це підсумкова сукупність відповідей на всі пункти анкети. Таким чином, вираз «шкала Лайкерта» може означати два різних поняття:

- сумативний психометричний конструкт, тобто властивість, яка вимірюється сумою балів від усіх пунктів, що належать до цієї властивості;
- оціночна (рейтингова) шкала для кожного окремого пункту.

Likert (SUS)

Q1. I think I would like to use this system frequently.

Strongly agree Agree Neither agree nor disagree Disagree Strongly disagree

Q2. I found the system unnecessarily complex.

Strongly agree Agree Neither agree nor disagree Disagree Strongly disagree

Q3. I thought the system was easy to use.

Strongly agree Agree Neither agree nor disagree Disagree Strongly disagree

NNGROUP.COM **NN/g**

Рис. 2. Приклад шкали Лайкерта.

Візуально-аналогова шкала використовується для оцінки індивідуального сприйняття хворим різноманітних симптомів. Частіше її застосовують для суб'єктивної оцінки інтенсивності болю. Візуально-аналогова шкала VAS (Visual Analogue Scale) має графічну форму лінійки 10 см завдовжки та, як і в числовій шкалі, пацієнт вказує значення від 0 до 10. У деяких модифікаціях присутнє усміхнене обличчя на зеленому тлі (без болю). Потім колір переходить від жовтого до червоного і з'являється сумне обличчя, що позначає дуже сильний біль (*рис. 3*). Переміщаючи повзунок на шкалі, пацієнт визначає, де він знаходиться. Використання цього

методу ефективно, але необхідно переконатися, що пацієнт добре розрізняє екстремальні значення. Вона складається з 6 смайлів/облич, кожен із яких зображує емоцію відповідно до опису болю (або інших симптомів, таких як свербіж, ринорея за вербальною ранговою шкалою). Також її використовують для оцінки інтенсивності больового синдрому при деменції.

Шкала оцінки інтенсивності болю

Рис. 3. Візуально-аналогова шкала VAS (Visual Analogue Scale).

Вивчення документів – це метод дослідження, який полягає в аналізі документів для отримання інформації. Цей метод використовується в різних сферах, таких як соціологія, історія, медицина, юриспруденція, економіка та інші науки, де документи є основним джерелом інформації для аналізу подій, процесів, фактів чи явищ.

Вивчення фахового досвіду – це метод, який полягає в дослідженні практичного досвіду, знань і навичок професіоналів у певній галузі. Цей метод використовується для вивчення того, як спеціалісти застосовують теоретичні знання в реальній практиці, а також для аналізу ефективності різних підходів і методів у конкретних професійних ситуаціях. Вивчення фахового досвіду допомагає зібрати цінні дані для вдосконалення практики, розробки навчальних програм, а також для створення інноваційних рішень у професійній діяльності.

Експеримент – це особливий вид діяльності дослідника, який він здійснює з метою пізнання (відкриття) певних властивостей об'єктів або систем та закономірностей, які їх пов'язують між собою. При проведенні експерименту дослідник діє на об'єкт за допомогою спеціальних методів, інструментів або приладів і може планомірно змінювати умови, які необхідні для отримання результатів.

Види експериментів: дослідницький (пошуковий), перевірочний (контрольний), відтворюючий, ізольований, а залежно від характеру об'єктів – фізичний, хімічний, біологічний, соціальний та ін.

Порівняння – це пізнавальна операція, що лежить в основі умовиводів щодо схожості чи відмінності об'єктів (або ступенів розвитку одного й того ж об'єкта). Воно є основою такого логічного прийому, як аналогія. Цей метод дозволяє виявити і зіставити рівні у розвитку явища.

Опис – пізнавальна операція, що полягає у фіксуванні результатів досліду (спостереження чи експерименту) за допомогою певних систем позначень, що прийняті у науці.

Вимірювання – це сукупність дій, що виконуються за допомогою засобів вимірювання з метою знаходження числового значення вимірюваної величини у прийнятих одиницях виміру.

1.3. Методи кількісного оброблення результатів (математичні)

Статистико-математичні методи в медицині (біостатистика) – це розробка і застосування статистичних і математичних методів для планування й аналізу проблем громадського здоров'я, профілактичних програм та біомедичних досліджень.

Статистичний аналіз є основою для узагальнення даних у теоретичних дослідженнях. Цей метод дозволяє оцінювати ризики, виявляти закономірності та робити висновки на основі великих масивів інформації.

Формулювання основного питання досліду, вибір відповідного питання методу і способу організації досліду, особливості відбору хворих і характер отриманих даних – все це визначає вибір адекватного методу статистичного аналізу і впливає на достовірність отриманих даних. Зазвичай у наукових роботах необхідно довести відмінність між двома групами об'єктів дослідження. Порівнюють дослідні та контрольні вибірки, результати лікування різними медичними препаратами, показники у хворих та здорових, у чоловіків та жінок тощо.

При цьому дослідник спочатку висуває нульову гіпотезу про те, що групи не відрізняються. Якщо імовірність того, що ці групи однакові, менше 5 %, дослідник сміливо може відкинути гіпотезу про подібність груп і стверджувати, що групи вірогідно відрізняються. Цей п'ятивідсотковий поріг називається рівнем значущості. Як відомо, в медико-біологічних дослідженнях рівень значущості зазвичай приймають рівним 0,05; 0,01; 0,001 або 5 %; 1 %; 0,1 % відповідно. Отже, p – це рівень значущості або ймовірність того, що досліджувані групи не відрізняються, або ймовірність подібності основної групи та групи контролю. При цьому величина, що дорівнює $(1-p)$ – це ступінь вірогідності різниць показників або ступінь вірогідності змін між досліджуваними групами. Тобто, при $p=0,05$ ступінь вірогідності різниць показників дорівнює 0,95. Питання

про достовірність різниці вирішують за допомогою статистичних критеріїв, які бувають параметричні та непараметричні. Параметричні критерії побудовані на основі знань про параметри даної сукупності. Якщо закон розподілу сукупностей невідомий, використовують непараметричні критерії. При нормальному розподілі ознаки параметричні критерії є більш потужними, ніж непараметричні, тобто дають меншу ймовірність здійснити помилку другого роду – прийняти нульову гіпотезу про те, що вибірки взяті з однієї генеральної сукупності, коли насправді вони взяті з різних сукупностей. Тому в усіх випадках, коли вибірки, що порівнюються, взяті з нормально розподілених сукупностей, необхідно застосовувати параметричні критерії. Однак при розподілах, які відрізняються від нормального, параметричні критерії застосовувати не можна. У цьому випадку використовують непараметричні критерії або модифікують вибірку відповідно до нормального закону.

Таким чином, одним з початкових кроків при проведенні статистичного аналізу медичних досліджень є перевірка на нормальність закону розподілу сукупностей. На практиці важко побачити нормальний розподіл в клінічних дослідженнях, оскільки при цьому не вивчається нормальна популяція в цілому, а лише специфічні вибірки з неї. У той час, коли нормальний розподіл, оснований на математичній теорії, відображає лише випадкові варіації, свій внесок у розподіл результатів клінічних вимірів робить множина інших джерел варіації, особливо біологічні відмінності між індивідуумами. Отже, подібність реальних розподілів до кривої нормального розподілу в клінічній медицині зазвичай має випадковий характер. У сфері медицини статистичний аналіз використовують для підтвердження гіпотез і перевірки ефективності медичних втручань. Наприклад, у клінічних дослідженнях статистичний аналіз допомагає встановити, наскільки ефективними є нові лікарські засоби або терапевтичні методи. Це дозволяє уникнути суб'єктивності в оцінці та забезпечити доказову основу для прийняття рішень у медицині.

Системний аналіз – це методологія, яка фокусується на вивченні складних систем шляхом інтеграції знань із різних дисциплін. У медицині цей підхід дозволяє вивчати організм людини як єдину систему, де всі його компоненти взаємопов'язані.

Застосування системного аналізу особливо актуальне у вивченні сучасних напрямків, таких як геноміка, протеоміка та метаболоміка. Наприклад, при дослідженні онкологічних захворювань системний аналіз допомагає зрозуміти, як генетичні, білкові та метаболічні процеси впливають на розвиток пухлини. Цей метод також корисний у прогнозуванні результатів лікування за допомогою моделювання різних сценаріїв.

2. ЛОГІКА ЕТАПІВ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Схематично логіку етапів наукового дослідження (рис. 4) можна представити таким чином.

Рис. 4. Логіка дослідження

3. ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ РОБОТИ

3.1. Загальні положення кваліфікаційної (магістерської) роботи

1. При написанні роботи здобувач освіти повинен обов'язково посилатися на авторів і джерела, з яких запозичив матеріали або окремі результати. У роботі необхідно стисло, логічно й аргументовано викладати зміст і результати досліджень, уникати загальних слів, бездоказових тверджень, тавтології. Роботу до захисту подають у вигляді спеціально підготовленого рукопису в твердій або м'якій палітурці.

2. Кожна робота має ґрунтуватись на певній науковій та експериментальній базі, містити власні дані дослідів, спостережень чи пошукової роботи, їх обробки, аналізу та узагальнення, посилання на відповідні наукові джерела та відображати власну позицію дослідника.

3. Зміст та результати досліджень викладаються стисло, логічно, грамотно та аргументовано, без загальних слів, міркувань, бездоказових тверджень, тавтології.

4. Назва роботи має бути стислою та відповідати суті наукової проблеми (завдання), що вирішується.

5. До магістерської роботи обов'язково додається рецензія відповідного фахівця (досвідчених науковців, спеціалістів із певної галузі).

6. Магістерська робота оформляється в одному примірнику, після захисту здається в бібліотеку ХНМУ.

7. До розгляду не приймаються роботи, тема та зміст яких не відповідають профілю роботи медичної сестри; роботи, які є плагіатом; компілятивні роботи без самостійного дослідження, опрацювання джерел і власних висновків з обраної тематики.

8. Робота має бути здана на кафедру за місяць до початку екзаменаційної сесії. Студент здає магістерську роботу на кафедру, де вона реєструється у відповідному журналі і передається лаборантом під розпис науковому керівнику.

3.2. Структура роботи

Структура магістерської роботи визначається окресленими вище завданнями і включає наступні обов'язкові елементи:

- обґрунтування актуальності теми, цілей та завдань роботи;
- визначення теоретичних засад дослідження (основних категорій, понять, закономірностей розвитку явища, яке вивчається);
- обрання та обґрунтування методів дослідження;
- опис особливостей цільової групи, на яку спрямована практична складова роботи;
- опис ресурсів, доступних у роботі з обраною цільовою групою;

– аналіз та систематизація результатів власної волонтерської, дослідницької, проєктної, виставкової чи аніматорської діяльності, отриманих емпіричних результатів із використанням притаманних даному напрямку дослідження методів;

– узагальнення отриманих результатів, формулювання висновків, рекомендацій (у т. ч. щодо впровадження їх на конкретному робочому місці за спеціальністю навчання студента).

Магістерська кваліфікаційна робота повинна містити такі структурні частини: титульний аркуш, зміст; вступ; основну частину, висновки, список використаної літератури, додатки (у разі необхідності).

Основна частина роботи обов'язково містить результати планування, проведення, обробки та інтерпретування власного емпіричного дослідження, волонтерського проєкту тощо, перевірки певної гіпотези.

Магістерська робота повинна відповідати певним вимогам за стилем викладу матеріалу. Формулювання назви теми, розділів та підрозділів повинні бути чіткими, лаконічними і водночас найбільш повно відображати сутність, зміст та практичну значущість питань, що розглядаються.

4. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Магістерська робота пишеться літературною мовою з використанням наукової термінології без зловживання цитатами, запозиченими зі статей, підручників та електронних джерел.

Робота друкується на одному боці білого паперу аркуша форматом А4. Ширина поля ліворуч – 3 см, праворуч – 1 см, зверху – 2 см, знизу – 2,5 см. Шрифт складання – Times New Roman, 14 кегль, через 1,5 інтервалу. Обов'язково робити абзацні відступи 1,25 см. Таблиці та ілюстрації можна подавати на аркушах формату А3.

Обсяг роботи – 60–75 аркушів. Нумерація сторінок у роботі має бути наскрізною від титульного аркуша до останньої сторінки. Першою сторінкою є титульний аркуш, другою – зміст тощо. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті без крапки в кінці.

4.1. Загальні вимоги

Магістерські роботи виконуються державною мовою.

Кожна структурна частина магістерської роботи починається з нової сторінки. Заголовки структурних частин друкуються великими літерами симетрично до набору: «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ». Заголовки підрозділів друкуються маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Заголовки пунктів друкуються маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу в підбір до тексту.

Відстань між заголовком (за винятком заголовка пункту) та текстом має дорівнювати 3–4 інтервалам.

Гарнітура шрифту роботи – Times New Roman, кегль – 14, колір друку – чорний, міжрядковий інтервал – 1,5 за умов друку на комп'ютері. Щільність тексту має бути рівномірною (без розріджень і ущільнень).

4.1.1. Правила нумерації в роботі

Нумерація сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, рисунків, таблиць, формул подається арабськими цифрами без знака №.

Усі сторінки роботи, враховуючи титульну сторінку, додатки, підлягають суцільній нумерації, номер на титульній сторінці не ставиться, а на наступних сторінках проставляється у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Нумеруються тільки розділи основної частини. Зміст, вступ, висновки не нумеруються, тобто не можна друкувати: «1. ВСТУП» або «РОЗДІЛ 6. ВИСНОВКИ».

Номер розділу ставиться після слова «РОЗДІЛ», після номера крапка не ставиться. Заголовок розділу друкується з нового рядка.

Підрозділи нумеруються в межах кожного розділу за правилом: (номер розділу), (номер підрозділу). В кінці номера підрозділу має стояти крапка, наприклад: «2.4.». Заголовок підрозділу наводиться у тому ж рядку.

Пункти нумеруються в межах кожного підрозділу таким чином: (номер розділу), (номер підрозділу), (номер пункту), наприклад: «2.3.4.». Заголовок пункту наводиться у тому ж рядку, але пункт може й не мати заголовка.

У кінці назв розділів, підрозділів, пунктів крапка не ставиться.

Формули нумеруються в межах розділу. Наприклад, «формула (2.3)» означає «формула 3 розділу 2» (наявність підрозділів на нумерацію не впливає). Формули, на які немає посилань, можна не нумерувати. Номер необхідно брати в круглі дужки і розміщувати на правому полі сторінки на рівні нижнього рядка формули, якої він стосується.

Рисунки нумеруються в межах розділу арабськими цифрами (аналогічно формулам та підрозділам) і позначаються словом «Рис.», наприклад, «Рис. 1.2».

Таблиці нумеруються послідовно в межах розділу. У правому верхньому куті над заголовком таблиці розміщується напис «Таблиця» із зазначенням її номера. Номер таблиці складається з номера розділу та порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад, «Таблиця 2.3».

Додатки оформлюються як безпосереднє продовження роботи на наступних сторінках. Розміщують їх у порядку посилань у тексті роботи. Кожен додаток має розміщуватись на окремій сторінці. У додатку має бути заголовок, який друкується угорі симетрично відносно тексту. Додатки нумеруються великими українськими літерами і позначаються словом «Додаток», наприклад, «Додаток Б».

4.1.2. Правила цитування та посилання на використані джерела

Під час написання магістерської роботи магістрант має посылатися на наукові джерела, матеріали, ідеї, висновки та результати, які використовуються в роботі (додаток 3). Це дає можливість перевірити наведені відомості. Посилатися слід на останні видання публікацій.

Якщо в роботі використовуються відомості з матеріалів із великою кількістю сторінок, тоді слід точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул із джерела.

Посилання в тексті роботи на джерела зазначається порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, «... у працях [1–7]...».

Якщо в тексті наукової роботи необхідно зробити посилання на конкретні відомості, цитата наводиться в лапках, а посилання беруться у квадратні дужки із зазначенням порядкового номера джерела в списку використаних джерел та відповідної сторінки. Наприклад: «... набуття наукового знання передбачає оперування фактами, які характеризують певне явище, розробку наукової гіпотези (теорії), яка пояснює те чи інше явище і постановку експерименту для доведення висунутої теорії [8, с. 37]».

Згідно з науковим етикетом, текст цитати необхідно точно відтворювати і наводити повністю, щоб не спотворити думки автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. В тексті роботи допускається непряме цитування автора (переказ, виклад думок автора своїми словами), при цьому слід точно викладати думки автора і давати відповідні посилання на джерело.

Посилання на ілюстрації в тексті роботи вказуються порядковим номером ілюстрації, наприклад, «рис. 1.2».

Посилання на формули вказуються порядковим номером формули в дужках, наприклад «... у формулі (2.1)».

На всі таблиці роботи мають бути посилання в тексті, при цьому слово «таблиця» в тексті пишуть скорочено, наприклад, «...у табл. 1.2».

У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово «дивись», наприклад, «див. табл. 1.3».

4.1.3. Правила оформлення формул

Формули в тексті роботи розташовуються відразу після посилання на них. Вони відокремлюються від тексту інтервалами в один рядок зверху і знизу та розташовуються посередині сторінки. Формули, якщо вони громіздкі й складні, розташовуються на окремих рядках, це стосується і нумерованих формул. Декілька однотипних невеликих формул подаються в одному рядку через кому, а іноді невеликі нескладні формули розташовуються безпосередньо в тексті.

Переноси у формулі допускаються лише на знаках рівності, плюс, мінус, множення і ділення з повторенням знака у наступному рядку.

Символи і коефіцієнти, що наводяться у формулі, описуються безпосередньо під нею в тій послідовності, в якій згадуються у формулі. Значення кожного символу або числового коефіцієнта подається з нового рядка. Перший рядок починається словом «де» без двокрапки.

Номер формули розміщується на правому боці сторінки на рівні нижнього рядка.

4.1.4. Правила оформлення ілюстрацій і таблиць

Ілюстративний матеріал у роботі використовується з метою більш наочного представлення результатів досліджень та їх обґрунтування. Найчастіше в науково-дослідницьких роботах використовуються такі види ілюстративних матеріалів: креслення, рисунки, таблиці, діаграми, графіки, схеми, фотографії.

Всі ілюстрації зазначаються у тексті роботи.

Назва ілюстрації розміщується відразу після її номеру, внизу.

Цифровий матеріал роботи оформлюється у вигляді таблиць. Слово «Таблиця» починається з великої літери, прописується курсивом і розміщується у верхньому правому куті сторінки, а її назва – посередині, симетрично до тексту і наводиться жирним шрифтом.

Таблиця 1.1

Назва таблиці			

Рис. 5. Приклад побудови таблиці

Висота рядків має бути не менше 8 мм. Графу з порядковими номерами рядків до таблиці включати не треба.

Таблиця розміщується (після першого згадування про неї) в тексті так, щоб її можна було читати без обертання переплетеного блока рукопису або з обертанням за стрілкою годинника.

Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на наступну сторінку. У разі перенесення таблиці на інший аркуш слово «Таблиця», її номер і назва не повторюються, далі над іншими частинами праворуч пишуться слова «Продовж. табл.» і вказується тільки номер таблиці, наприклад: «Продовж. табл. 1.2».

4.2. Вимоги до структури роботи

4.2.1. Титульний аркуш

Титульний аркуш роботи містить назву вищого навчального закладу, де виконана робота, прізвище, ім'я, по-батькові автора; назву роботи; вчене звання, прізвище, ім'я, по-батькові наукового керівника і (або) консультанта; місто і рік (*додаток 1*).

4.2.2. Зміст

Зміст подається на початку роботи. Він містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів та пунктів (якщо вони мають заголовок), зокрема вступу, висновків до розділів, загальних висновків, додатків, списку використаних джерел тощо.

Зміст фактично має бути планом магістерської роботи і відображати суть поставленої проблеми, структуру та логіку дослідження (*додаток 2*).

4.2.3. Перелік умовних позначень, символів, скорочень і термінів (у разі потреби).

Якщо в роботі використано специфічну термінологію, а також маловідомі скорочення, нові символи, позначення тощо, то їх перелік подається у вигляді окремого списку, який розміщується перед вступом.

Перелік має розташовуватись двома стовпчиками. Ліворуч в алфавітному порядку наводяться умовні позначення, символи, одиниці скорочення або терміни, праворуч – їх детальне розшифрування.

Якщо в роботі спеціальні терміни, скорочення, символи, позначення тощо повторюються менше трьох разів, перелік не складається, а їх розшифрування наводиться у тексті при першому згадуванні.

4.2.4. Вступ

У вступі коротко обґрунтовується актуальність і доцільність обраної теми, підкреслюється сутність проблеми. Формулюється мета роботи та зміст поставлених завдань, об'єкт і предмет дослідження, подається перелік використаних методів дослідження. Надається характеристика роботи (теоретична, прикладна), вказуються нові наукові положення, запропоновані магістрантом особисто, відмінність одержаних результатів від відомих раніше та ступінь новизни (вперше одержано, удосконалено, набуло подальшого розвитку). Повідомляється про наукове використання результатів досліджень або рекомендації щодо їх використання, для прикладних робіт – про прикладну цінність отриманих результатів.

У випадку використання в роботі ідей або розробок, що належать співавторам, слід відмітити цей факт і зазначити конкретний особистий внесок учасника. Також вказуються відомості про публікацію роботи та апрабацію її результатів (за наявності).

Мета дослідження – це поставлена кінцева мета, кінцевий результат, на досягнення якого спрямоване дослідження.

Мета роботи реалізується через конкретні завдання, які треба вирішити відповідно до цієї мети.

Завдання дослідження формулюють у формі переліку дій: «проаналізувати...», «опанувати...», «вивчити...» та ін.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжують проблемну ситуацію, яку обирають для вивчення. У разі, коли цю частину об'єктивної реальності обирають темою дослідження, вона стає предметом дослідження. Предмет – це те, що міститься в межах об'єкта.

Предмет дослідження – це теоретичне відтворення об'єктивної дійсності, тих суттєвих зв'язків та відношень, які підлягають безпосередньому вивченню в даній курсовій або магістерській роботі (тобто науково-педагогічному дослідженню), є головними, визначальними для конкретного дослідження.

4.2.5. Літературний огляд – це метод систематичного аналізу існуючих наукових публікацій з певної тематики. Його метою є узагальнення наявних знань, виявлення прогалин у дослідженнях і формування основи для подальших експериментів чи теоретичних розробок.

У медицині літературний огляд використовується для оцінки ефективності нових терапевтичних підходів, вивчення поширеності захворювань чи аналізу ризиків. Наприклад, огляд клінічних досліджень дозволяє порівняти результати застосування різних методів лікування і зробити висновки про їхню доцільність.

Завдяки цьому методу дослідники мають змогу краще зрозуміти контекст досліджуваного питання, сформулювати нові гіпотези і спланувати наступні етапи роботи.

4.2.6. Основна частина

Основна частина магістерської роботи складається з розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів.

Кожний розділ починається з нової сторінки. Основному тексту розділу може передувати коротка передмова з описом вибраного напрямку та обґрунтуванням застосованих методів досліджень. У кінці кожного розділу формулюються висновки зі стислим викладенням наведених у розділі наукових і практичних результатів, що дає можливість звільнити основні висновки від другорядних подробиць.

В основній частині роботи наводиться характеристика джерел для написання роботи та короткий огляд літератури з даної тематики, окреслюються основні етапи наукової думки за визначеною проблемою, вказуються питання, які залишилися невирішеними; обґрунтовується вибір напрямку досліджень, наводиться методика і техніка дослідження; подаються відомості про обсяг дослідження; викладаються, аналізуються та узагальнюються отримані наукові результати, дається їх оцінка.

Науковий результат – це творчий продукт окремого розділу і роботи в цілому. Суть наукового результату повинна бути сформульована в коротких висновках до розділу, а також у загальних висновках до дослідницької роботи.

Зміст основної частини має точно відповідати темі роботи та повністю її розкривати.

4.2.7. Висновки

Теоретичні методи дослідження в медицині відіграють ключову роль у створенні нових знань та технологій, що сприяють прогресу науки і практики. Вони дозволяють дослідникам аналізувати складні механізми виникнення та розвитку захворювань, створювати концептуальні моделі для їх пояснення та розробляти ефективні терапевтичні стратегії. Завдяки використанню таких методів можливе прогнозування результатів лікування, удосконалення профілактичних заходів та оптимізація клінічної практики.

Особливу увагу слід приділити міждисциплінарному характеру теоретичних методів, які інтегрують знання з різних наукових галузей, таких як математика, фізика, геноміка, протеоміка та епідеміологія. Це дозволяє отримати комплексне розуміння біологічних процесів і підвищити якість медичних досліджень.

Таким чином, теоретичні методи забезпечують наукову основу для доказової медицини, сприяючи не лише глибшому розумінню природи захворювань, але й розвитку інноваційних підходів до лікування і профілактики. Їхнє застосування є невід'ємною складовою сучасної медичної науки, яка орієнтована на забезпечення високого рівня якості медичного обслуговування та здоров'я населення.

Висновки мають містити стислий виклад результатів розв'язання наукової проблеми та поставлених завдань, зроблених у процесі аналізу обраного матеріалу оцінок та узагальнень. Необхідно підкреслити їх самостійність, новизну, теоретичне і (або) прикладне значення, наголосити на кількісних та якісних показниках здобутих результатів, обґрунтувати достовірність результатів та навести рекомендації щодо їх використання.

4.2.8. Список використаних джерел

Здобувачі самостійно обирають стандарт оформлення джерел, а також можуть скористатися ресурсом <http://vak.in.ua/>.

4.2.9. Додатки

У додатках містяться допоміжні або додаткові матеріали, необхідні для повноти сприйняття роботи, кращого розуміння отриманих результатів: проміжні математичні доведення, формули і розрахунки, додаткові таблиці, графіки, рисунки, ілюстрації тощо.

5. ФОРМИ ПОДАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Презентаційна робота – це важливий етап у процесі захисту кваліфікаційної роботи, під час якого здобувач освіти представляє результати свого дослідження перед комісією (викладачами, науковцями, експертами) та іншими учасниками захисту. Метою презентації є чітке і логічне пояснення основних аспектів роботи, демонстрація досягнутих результатів, а також здатність відповісти на запитання комісії.

Кваліфікаційна робота – це науково-дослідна або практична робота, яку студенти виконують для здобуття вищої освіти, зазвичай для отримання ступеня бакалавра, магістра або спеціаліста. Вона є важливим етапом навчання і показує рівень професійної підготовки студента, його здатність до самостійної роботи, а також вміння застосовувати теоретичні знання на практиці.

Презентаційні роботи

Індивідуальний план дослідження

Літературний огляд

Тези

Повідомлення

Стаття

Усна доповідь

Стендова (постерна) доповідь)

Індивідуальний план дослідження складається в довільній формі, але при цьому повинна бути представлена проблема дослідження, чітко сформульована тема дослідження, визначені цілі та завдання дослідження, описаний зміст діяльності та методи роботи. В індивідуальному плані дослідження слід зазначити, які форми підведення підсумків дослідження вибрано.

Тези – опубліковані на початку наукової конференції матеріали попереднього характеру, що містять виклад основних аспектів наукової доповіді. Друкуються з метою попереднього знайомства з головними положеннями роботи або конкретної доповіді. У тезах лаконічно – телеграфним стилем – подається наукова інформація про зміст доповіді. Обсяг тез доповіді – 0,5–1,5 сторінок друкованого тексту.

Повідомлення – це невеличкий публічний виступ, невелика доповідь на наукову тему або розгорнута публікація. За об'ємом повідомлення має обсяг 3–5 сторінок.

Наукова стаття – це наукова публікація, яка описує дослідження чи групу досліджень, пов'язаних однією темою, та виконана її науковими авторами.

Наукова стаття містить такі необхідні елементи:

– постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями;

– аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття;

– формулювання цілей статті (постановка завдання);

– виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів;

– висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку.

Оптимальний обсяг наукової статті – 0,5 авторського аркушу (до 12 сторінок друкованого на комп'ютері тексту через 1,5 інтервали, шрифт 14). Рукопис статті, крім основного тексту, має містити повну назву роботи, прізвище та ініціали автора, анотацію, список використаних джерел (літератури). Особливу складність викликає визначення наукового статусу статей. Слід враховувати, що газетні статті не кваліфікують як наукові. Крім того, проблематичним є віднесення статей, опублікованих у громадсько-політичних і науково-популярних журналах, до розряду наукових.

Статті наукового характеру друкуються переважно в наукових збірках або журналах.

Усна доповідь – це вид усного виступу, під час якого доповідач представляє результати дослідження, ідеї або факти перед аудиторією. Такий виступ зазвичай проводиться в рамках наукових конференцій, семінарів, лекцій, захисту кваліфікаційної роботи чи проекту. Усна доповідь має на меті чітко і зрозуміло донести інформацію до слухачів, викликати інтерес до теми і заохотити до подальшого обговорення.

Стендова (постерна) доповідь – це форма наукового чи академічного виступу, при якій автор представляє свою роботу у вигляді постера – візуальної презентації, яка містить основні результати дослідження. Такі доповіді часто використовуються на конференціях, семінарах, виставках і є зручним способом демонстрації дослідницьких результатів в інтер-активному форматі.

6. ЕТИКА НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Дослідницька доброчесність сьогодні є політичним пріоритетом Європейської Комісії. Рада ЄС ухвалила документ під назвою «Висновки щодо дослідницької доброчесності» («The EU Council Conclusions on Research Integrity»).

Комісія визначає шість ключових цінностей дослідника:

- чесність;
- довіра;
- справедливість;
- повага;
- відповідальність;
- сміливість.

Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII. Ст. 42
Академічна доброчесність: **Академічна доброчесність** – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися здобувачі вищої освіти під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) роботи з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

При написанні наукової роботи здобувачу освіти необхідно дотримуватися академічної доброчесності, яка передбачає наступне:

- надання достовірної інформації про результати досліджень та власну творчу діяльність;
- дотримання норм законодавства про авторське право;
- посилання на джерела інформації у разі використання тверджень, результату дослідження, відомостей.

Академічну культуру прийнято розуміти як сукупність норм і цінностей освітньої і наукової діяльності університету. Класичні академічні цінності вищої освіти сформувались разом із класичною моделлю – академічна свобода, єдність дослідження тощо.

Сьогодні до традиційних академічних цінностей зараховують наступне:

- критичне мислення;
- неприкладну науку;
- академічну (інтелектуальну свободу);
- відданість інтересам правдивого знання;
- автономію.

До основних цінностей академічної культури віднесені:

- інтелектуальна свобода і соціальна відповідальність;
- моральна відповідальність дослідників і вчених не тільки за процес дослідження (вибір теми, методи і порядність), але і за його результат;
- право вчених вільно висловлювати свої думки про наукові та етичні аспекти дослідницьких проєктів та їх результатів.

Порушення академічної доброчесності – це дії, що суперечать етичним стандартам і нормам, які регулюють наукову та освітню діяльність. Такі порушення можуть мати серйозні наслідки, оскільки вони ставлять під сумнів достовірність наукових результатів, порушують права інтелектуальної власності, а також підривають довіру до академічних інститутів і наукових досліджень загалом.

Основні види порушень академічної доброчесності

Плагіат – це використання чужих ідей, текстів, результатів досліджень чи творчих робіт без належного посилання на автора або джерело. Це може включати копіювання тексту, вживання чужого тексту, який не є оригінальним (без належного посилання), переписування робіт, використання чужих матеріалів або наукових статей, щоб створити вигляд власного дослідження чи роботи, використання чужих ідей без цитування, привласнення концепцій, теорій чи гіпотез інших авторів без відповідного посилання.

Фальсифікація – навмисне зміщення чи спотворення даних, результатів експериментів, досліджень або фактів. Це може включати зміну числових значень, видалення невигідних даних чи додавання неіснуючих результатів.

Маніпуляція результатами – це будь-яка дія, спрямована на перекручування чи спотворення результатів досліджень для досягнення бажаних, але хибних висновків. Наприклад, вибіркове представлення результатів, які підтверджують гіпотезу, приховування тих, що її спростовують.

Самоплагіат – це подання вже раніше опублікованих робіт як нових або без визнання того, що матеріал був опублікований раніше. Це також може включати використання власних текстів без належного посилання на попереднє джерело, хоча робота вже була публічно представлена.

Копіювання без належних посилань – це порушення, що включає використання чужих наукових робіт, досліджень чи літератури без відповідного посилання на джерела, навіть якщо зміст не є дослівним, але відображає ідеї чи концепції іншого автора.

Використання несанкціонованих джерел або засобів (наприклад, програм для автоматичної генерації рефератів чи рецензій), що порушує етичні норми академічної діяльності.

Неоднозначне або невірне цитування джерел може стати порушенням академічної доброчесності, якщо це створює ілюзію того, що певні ідеї або факти належать автору, хоча насправді вони запозичені.

Неправомірне надання авторства – це порушення, що включає використання чужих наукових робіт, досліджень чи літератури без відповідного посилання на джерела, навіть якщо зміст не є дослівним, але відображає ідеї чи концепції іншого автора.

Неетичне використання ресурсів – це використання несанкціонованих джерел або засобів (наприклад, програм для автоматичної генерації рефератів чи рецензій), що порушує етичні норми академічної діяльності.

Несправедливе оцінювання чи маніпуляції з оцінками включає у себе будь-які порушення, пов'язані з маніпулюванням оцінками студентів або результатами наукової роботи з метою отримання вигоди. Це може бути встановлення неправомірних переваг, суб'єктивне оцінювання чи підкуп за кращі оцінки.

7. ЗАХИСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Для захисту магістерських робіт наказом ректора формується Атестаційна комісія. Керівник магістерської роботи присутній на захисті без права втручатись у процес оцінювання. Заслуховується робота на Вченій Раді ІІІ медичного факультету ХНМУ.

7.1. Процедура підготовки до захисту

Студент здійснює підготовку й написання кваліфікаційної (магістерської) роботи під керівництвом наукового керівника й зобов'язаний подавати йому роботу для перевірки частинами в установлені терміни відповідно до індивідуального плану написання кваліфікаційної роботи. Недотримання студентом узгодженого календарного графіка написання магістерської роботи з неповажних причин (несвоєчасне завершення розділів та роботи загалом) розглядається як невиконання ним навчального плану, що може бути підставою для відрахування його з університету за невиконання навчального плану.

Науковий керівник кваліфікаційної (магістерської) роботи перевіряє виконану частину роботи й надає відповідні рекомендації.

Обов'язковим є публічний розгляд поточних результатів магістерської роботи на засіданнях кафедри.

Після усунення всіх зауважень керівника студент завершує оформлення роботи й подає її науковому керівникові для підсумкової перевірки на предмет відповідності встановленим вимогам.

За умови належного виконання роботи науковий керівник допускає її до попереднього захисту.

Наступним етапом є попередній захист кваліфікаційної (магістерської) роботи в спеціально створеній комісії профільної кафедри. Попередній захист проводиться не пізніше ніж за 4 тижні до захисту кваліфікаційної (магістерської) роботи. Термін попереднього захисту магістерської роботи доводиться до відома студентів не пізніше ніж за два місяці.

Студент подає комісії на попередній захист роботу в завершеному, але не прошитому вигляді. У разі виявлення несуттєвих недоліків йому може бути надано певний термін для їх усунення. У разі невідповідності роботи встановленим вимогам (у т. ч. академічної доброчесності), наявності суттєвих недоліків комісія надає на кафедру висновок про недопущення її до захисту.

Після попереднього захисту, у разі повної відповідності її встановленим вимогам кваліфікаційна (магістерська) робота зшивається у тверду обкладинку. На титульній сторінці роботи ставиться підпис магістранта, наукового керівника й завідувача профільної кафедри. Після останньої сторінки роботи підшиваються пусті файли для розміщення відгуку наукового керівника й рецензії.

Не пізніше, ніж за 2 тижні до захисту виконану магістерську роботу подають науковому керівникові, який у триденний термін складає відгук.

У відгуку науковий керівник відзначає ступінь самостійності у виконанні роботи, відповідність вимогам академічної доброчесності, здобутки й недоліки, наявність елементів дослідження й узагальнення передового досвіду, обґрунтованість і цінність висновків, робить висновок про можливість рекомендації роботи до захисту.

Допущена до захисту кваліфікаційна (магістерська) робота підлягає рецензуванню і надається рецензенту не пізніше, ніж за 2 тижні до захисту. Склад рецензентів затверджується Вченою Радою факультету за поданням завідувача кафедри. Рецензентами можуть бути викладачі вищих навчальних закладів, співробітники науково-дослідних установ або підприємств, які спеціалізуються на вирішенні проблем, споріднених з темою роботи. Рецензент у п'ятиденний термін ознайомлюється з роботою й дає на неї письмову рецензію. Рецензія повинна відображати позитивні досягнення магістерської роботи та її недоліки, містити ґрунтовний аналіз змісту роботи та відповідності її вимогам академічної доброчесності, висновок щодо можливості її захисту та рекомендацію щодо диференційованої оцінки її якості та можливості допуску до захисту. Негативна рецензія не є підставою для відхилення роботи від її захисту.

Кваліфікаційна (магістерська) робота разом з відгуком керівника та рецензією передається на кафедру за 10 днів до початку атестації.

Кваліфікаційна робота до захисту не допускається, якщо вона:

– не пройшла попередній захист на профільній кафедрі, про що свідчить протокол засідання кафедри;

– представлена науковому керівникові на перевірку з порушенням термінів, установлених індивідуальним планом магістранта щодо виконання магістерської роботи;

– виконана на тему, що вчасно не була затверджена або не вчасно скоригована; не має відгуку наукового керівника або рецензії.

Голові екзаменаційної комісії щодо захисту магістерської роботи кафедрою подається наступне:

– результати перевірки магістерської кваліфікаційної роботи на плагіат;
– повний текст магістерської кваліфікаційної роботи на паперовому (зшитий у тверду обкладинку) та електронному носіях;

– ілюстративний матеріал до магістерської кваліфікаційної роботи (якщо його передбачено специфікою освітньої програми);

- матеріали, що характеризують наукову (творчу) і практичну цінність виконаної роботи: друквані статті, методичні розробки, тези (якщо вони є);
- відгук наукового керівника (*додаток 4*);
- рецензія (*додаток 5*).

7.2. Процедура захисту

Перед захистом магістерської роботи здобувач освіти повинен підготувати текст виступу, презентацію чи необхідні ілюстративні матеріали. Мають бути висвітлені теоретичні (методологічні) основи проведеного дослідження, досвід практичної роботи, висновки та пропозиції щодо вирішення окресленої проблеми.

Тривалість публічного захисту роботи (виступу) не повинна перевершувати 5–7 хвилин.

Після виступу здобувача освіти члени комісії можуть ставити питання як за темою магістерської роботи, так і загальнотеоретичного характеру за тематикою магістерської роботи.

Кількість та характер таких питань визначаються якістю самої роботи та її презентації і зазвичай допомагають краще визначити рівень підготовки студента та розуміння ним викладеного у магістерській роботі матеріалу.

Під час відповіді на питання студент може використовувати текст магістерської роботи і свого виступу, ілюстрації, таблиці, робочі записи.

Принципи оцінювання магістерської кваліфікаційної роботи та її захисту описуються у регламенті.

При оцінюванні магістерської роботи комісією враховуються:

- науково-теоретичний рівень змісту, теоретична обґрунтованість теми, чітко розроблений науковий апарат;
- продемонстровані студентом навички аналізу і вирішення наукової проблеми, уміння самостійно працювати з літературними джерелами, виділяти й аналізувати провідні концепції, ставити експеримент, грамотно оформляти бібліографію;
- дотримання студентом принципів гендерної чутливості, прав людини, соціальної відповідальності;
- використання доцільних методів дослідження, самостійний і творчий підхід до аналізу явищ і процесів;
- планомірний і систематичний характер роботи студента над темою;
- правильність оформлення магістерської роботи і своєчасність її здачі.

Після проведення захисту магістерської роботи члени комісії у присутності студента виносять рішення щодо оцінки роботи. При розбіжності оцінок висновки наукового керівника є вирішальним. Оцінка заноситься до залікової відомості та до залікової книжки студента.

Рішення ЕК оголошується прилюдно в день захисту кваліфікаційних (магістерських) робіт. Воно є остаточним і оскарженню не підлягає. Оцінка, визначена комісією, відображається в протоколі ЕК та екзаменаційних листах.

Студент, який отримав на захисті магістерської роботи незадовільну оцінку, відраховується з університету як такий, що не пройшов атестацію, йому видається академічна довідка державного зразка. Він має право бути повторно допущеним до захисту магістерської роботи одноразово протягом наступних трьох років у період роботи ЕК

Студент, який не з'явився на захист або отримав незадовільну оцінку при захисті магістерської роботи, ліквідує академзаборгованість у встановленому порядку.

Після захисту науковий керівник передає магістерську роботу відповідальному фахівцю кафедри (друкований та електронний варіанти). Робота реєструється і зберігається в архіві до завершення студентом навчання. Видача магістерських робіт студентам (здобувачам освіти) забороняється.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

При оцінюванні магістерської роботи ЕК бере до уваги такі чинники:

- актуальність обраної теми;
- чіткість формулювання об'єкта, предмета, завдань дослідження;
- логічність структури та її відповідність темі роботи;
- вміння вести бібліографічний пошук із застосуванням сучасних інформаційних технологій;
- системність і глибина теоретичного аналізу проблеми;
- наявність огляду наукових джерел з конкретної проблематики;
- використання сучасних методів наукового дослідження, вміння модифікувати наявні та розробляти нові методи, виходячи із завдань конкретного дослідження;
- достовірність та обґрунтованість висновків;
- відповідність вимогам щодо оформлення роботи;
- змістовність доповіді студента про основні результати дослідження;
- правильність, чіткість, аргументованість відповідей на запитання членів ЕК;
- зауваження й рекомендації рецензента й наукового керівника магістерської роботи тощо.
- критерії оцінювання з урахуванням специфіки напряму підготовки за чотирибальною, 200-бальною шкалами та шкалою ECTS розробляються та затверджуються профільною кафедрою.

Критерії оцінки магістерської роботи

А. Оцінка 180–200 балів – «відмінно». Магістерська робота виповнена на високому науковому рівні, містить елементи наукової новизни, має практичне значення. Доповідь логічна і стисла, проголошена вільно, відображає результати практичної складової дуальної освіти майбутнього магістра і педагогічного працівника. Відповідає показникам, сформульованим у розділі «Захист кваліфікаційної магістерської роботи».

В. Оцінка 160–179 балів – «добре». Тема роботи розкрита, але мають місце недоліки не принципового характеру: в теоретичній частині поверхово проаналізовані літературні джерела, елементи новизни та практичного значення чітко не представлені. Доповідь логічна, проголошена вільно. Робота оформлена в межах встановлених вимог, зокрема відображає результати практичної складової дуальної освіти майбутнього педагогічного працівника. Відповідає більшості показників, сформульованих у розділі «Захист магістерської роботи».

С. Оцінка 150–159 балів – «добре». Тема роботи в основному розкрита, але мають місце недоліки змістового характеру: нечітко сформульована мета дослідження, аналіз наукової полеміки відсутній, в аналітичній частині є надлишок елементів описовості, добір інформаційних матеріалів (таблиці, схеми) не завжди обґрунтований, є певні помилки в плануванні та організації власного дослідження, відсутні узагальнення отриманих результатів, низька практична значущість роботи, є зауваження щодо оформлення роботи. Відповідає певним показникам, сформульованим у розділі «Захист магістерської роботи».

Д. Оцінка 130–149 балів – «задовільно». Тема роботи в основному розкрита, але мають місце певні недоліки змістового характеру: нечітко сформульовані мета, завдання, об'єкт, предмет дослідження; відсутній або суттєво обмежений аналіз наукової полеміки; аналітична частина характеризується надмірною описовістю; висновки й пропозиції, що містяться в роботі, не обґрунтовані; рецензії й відгук містять окремі зауваження, які не отримали пояснення. Доповідь прочитана за текстом або підготовлена невдало, не всі відповіді на запитання членів ЕК є коректними або вони не одержали належної аргументації, є зауваження щодо оформлення роботи. Загалом робота відповідає вимогам, але новизна й практичне значення відсутні, до роботи є деякі зауваження. Захист засвідчив неповну обізнаність студента щодо предмету дослідження.

Е. Оцінка 120–129 балів – «задовільно». Тема роботи в основному розкрита, але мають місце певні недоліки змістового характеру; нечітко сформульовані мета, завдання, об'єкт, предмет дослідження; відсутній або суттєво обмежений аналіз наукової полеміки; аналітична частина характеризується надмірною описовістю; висновки й пропозиції, що містяться в роботі, не обґрунтовані; рецензії й відгук містять окремі зауваження, які не отримали пояснення. Доповідь прочитана за текстом або підготовлена невдало, не всі відповіді на запитання членів ЕК є коректними або вони не одержали належної аргументації, є зауваження щодо оформлення роботи. Загалом робота відповідає вимогам, але немає новизни й практичного значення. До роботи є суттєві зауваження. Захист засвідчив суттєві недоліки та неповну обізнаність студента в предметі дослідження.

Ф. Оцінка менш ніж 120 балів – «незадовільно». Нечітко сформульована мета дослідження. Відсутній логічний зв'язок між розділами роботи,

огляд сучасних літературних джерел проведений без аналізу та узагальнення, переважає описовість окремих наукових фактів, досліджень. Відсутнє власне емпіричне дослідження, запропоновані заходи діагностики та корекції є неефективними, не обґрунтованими. Мають місце недоліки в оформленні роботи. Не відповідає більшості показників, сформульованих у розділі «Захист магістерської роботи».

9. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи
доцент Кривошопка О. В.

" _____ " _____ 20__ року

Кафедра пропедевтики внутрішньої медицини, медсестринства та біоетики

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи організації та проведення науково-дослідної роботи

Навчальний рік 2025–2026

Галузь знань І «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення»
Спеціальність/ОКР: І5 «Медсестринство», другий (магістерський) рівень
ОПП «Сестринська справа»
Кваліфікація Магістр медсестринства
Курс Перший, заочна форма навчання

Програма освітнього компонента розглянута на засіданні кафедри пропедевтики внутрішньої медицини, медсестринства та біоетики

Схвалено методичною комісією ХНМУ з проблем терапевтичного профілю

Протокол від
"27" серпня 2025 року № 1

Протокол від
"28" серпня 2025 року № 1

Завідувач кафедри
_____ проф. Ащеулова Т. В.
(підпис)

Голова
_____ проф. Кравчун П. Г.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Розробники програми

1. Ащеулова Т. В., завідувач кафедри пропедевтики внутрішньої медицини, медсестринства та біоетики, доктор медичних наук, професор.
2. Бездітко Т. В. професор кафедри пропедевтики внутрішньої медицини, медсестринства та біоетики, доктор медичних наук, професор.
3. Єрьоменко Г. В., професор кафедри пропедевтики внутрішньої медицини, медсестринства та біоетики, доктор медичних наук, професор.

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Основи організації та проведення науково-дослідної роботи» складена відповідно до Освітньо-професійної програми «Сестринська справа» та Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт) другий (магістерський) рівень, галузі знань І «Охорона здоров'я» спеціальності І5 «Медсестринство» (заочна форма).

Опис освітнього компонента (анотація)

Бурхливий розвиток науково-технічного прогресу, процеси глобалізації та інтеграція України у світовий освітній простір ставлять на сьогодні високі вимоги до якісної підготовки і професійної надійності фахівців у всіх галузях медицини, зокрема середнього медичного персоналу.

Одним з напрямків реформування освітніх систем у світі є орієнтація на її неперервність. Принципи неперервності освіти запроваджуються до освітньої практики багатьох країн. У 1991 р. створено Мережу неперервної освіти Європейських університетів, до якої увійшли 160 закладів вищої освіти з 27 країн. Неперервність освіти є вимогою сьогодення, оскільки неможливо забезпечити підвищення якості освіти без забезпечення її неперервності. У представленому курсі здобувач освіти може опанувати методи наукових досліджень, ознайомитись з особливостями організації і структури наукового дослідження та на практиці оприлюднити отримані результати наукового дослідження.

Предметом вивчення освітнього компонента є оволодіння методичним підходом до проведення наукових досліджень на практиці.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна «Основи організації та проведення науково-дослідної роботи» посідає найважливіше місце в програмі підготовки магістрів, оскільки всі професійні навички, отримані під час навчання, реалізуються в написанні роботи з практичної направленості здобувача. Відповідно до примірного навчального плану, вивчення цього освітнього компонента здійснюється в 1-му семестрі, коли студентом набуті відповідні знання при навчанні в медичному коледжі та в бакалавраті з основних базових дисциплін.

Мета та завдання освітнього компонента

Метою викладання освітнього компонента «Основи організації та проведення науково-дослідної роботи» є підготовка конкурентоспроможного, висококваліфікованого, компетентного фахівця для сучасного ринку праці, здатного розв'язувати задачі практичного, дослідницького та інноваційного характеру в медсестринстві із застосуванням положень, теорій та методів фундаментальних, медичних і клінічних та управлінських наук.

Основними завданнями є наступні:

– засвоєння знань стосовно видів науково-дослідних робіт та вимог ВАК України до наукових публікацій; законів і категорій логіки науки та логічних форм наукового мислення; методологічних рівнів, принципів і методів наукового пошуку;

– оформлення рукопису наукового дослідження та його презентації на захисті.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

– основні категорії логіки і методології науки;

– логічні форми й закони наукового пізнання;

– етапи здійснення наукового пошуку;

– загальні й спеціальні методи дослідження;

– правила оформлення і презентації магістерської роботи;

вміти:

– використовувати логічні форми і закони для опрацювання наукових джерел, фактів і результатів експерименту;

– визначати науковий інструментарій дослідження;

– розробляти етапи й гіпотезу наукового пошуку;

– презентувати результати магістерської роботи.

Дисципліна сприяє формуванню компетентності та результатів навчання (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у Стандарті).

Згідно з вимогами Стандарту, дисципліна забезпечує набуття студентами наступних компетентностей:

– *інтегральні*: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми під час професійної діяльності в галузі медсестринства та в освітньому процесі, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується невизначеністю умов і вимог;

– *загальні*:

ЗК 1: здатність до абстрактного мислення, пошуку, оброблення, аналізу та синтезу інформації;

ЗК 2: здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

ЗК 3: здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології;

ЗК 4: здатність проводити дослідження на відповідному рівні;

ЗК 5: здатність генерувати нові ідеї (креативність);

ЗК 6: вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;

ЗК 7: здатність приймати обгрунтовані рішення;

ЗК 8: здатність працювати в команді;

ЗК 9: здатність до міжособистісної взаємодії;

ЗК 10: здатність спілкуватися іноземною мовою;

– спеціальні (фахові, предметні):

СК 1: здатність розв'язувати проблеми медсестринства, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур;

СК 2: здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі медсестринства у широких або мультидисциплінарних контекстах;

СК 3: здатність розв'язувати проблеми медсестринства у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням стандартів професійної діяльності та аспектів соціальної та етичної відповідальності;

СК 4: здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах освіти, донести власні знання, висновки та аргументацію до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються;

СК 5: здатність збирати медичну інформацію про пацієнта й аналізувати клінічні дані;

СК 6: здатність забезпечувати якість медичної допомоги, санітарно-епідеміологічного благополуччя та громадського здоров'я населення, здійснювати навчання пацієнтів;

СК 7: здатність організовувати та надавати екстрену медичну допомогу при невідкладних станах, у т. ч. в надзвичайних ситуаціях у мирний та воєнний час;

СК 8: здатність планувати та здійснювати реабілітаційну допомогу;

СК 9: здатність планувати і виконувати наукові і прикладні дослідження у сфері медсестринства;

СК 10: здатність дотримуватися професійної та академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих результатів наукових досліджень;

СК 11: здатність представляти результати наукових досліджень в усній і письмовій формі відповідно до національних та міжнародних стандартів.

Деталізація компетентностей відповідно до дескрипторів НРК представлена у формі «Матриці компетентностей».

Матриця компетентностей

№	Компетентність	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
Загальні компетентності					
1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	Зн2	Ум1		
2	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях	Зн1	Ум1	K1	AB1, AB2
3	Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології	Зн1	Ум1	K2	AB1
4	Здатність проводити дослідження на відповідному рівні	Зн1	Ум1, Ум2	K1, K2	AB1, AB2
5	Здатність генерувати нові ідеї (креативність)	Зн1	Ум1		AB3
6	Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми	Зн2	Ум3	K1, K2	AB1
7	Здатність приймати обґрунтовані рішення	Зн2	Ум2, Ум3		AB2
8	Здатність працювати в команді		Ум2	K1, K2	AB2
9	Здатність до міжособистісної взаємодії	Зн2	Ум2, Ум3	K1	AB2
10	Здатність спілкуватись іноземною мовою	Зн1, Зн2	Ум1	K1, K2	
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності					
1	Здатність розв'язувати проблеми медсестринства, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур	Зн2	Ум1		
2	Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі медсестринства у широких або мультидисциплінарних контекстах	Зн1	Ум1	K1	AB1, AB2
3	Здатність розв'язувати проблеми медсестринства у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням стандартів професійної діяльності та аспектів соціальної та етичної відповідальності	Зн1	Ум1	K2	AB1
4	Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах освіти, доносити власні знання, висновки та аргументацію до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	Зн1	Ум1, Ум2	K1, K2	AB1, AB2
10	Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані	Зн1	Ум1	K1	AB1, AB2
12	Здатність забезпечувати якість медичної допомоги, санітарно-епідеміологічного благополуччя та громадського здоров'я населення, здійснювати навчання пацієнтів	Зн1, Зн2	Ум1	K1, K2	AB1, AB2, AB3
13	Здатність організовувати та надавати екстрену медичну допомогу при невідкладних станах, у т. ч. в надзвичайних ситуаціях у мирний та воєнний час	Зн1, Зн2	Ум3	K1, K2	AB1, AB2, AB3

№	Компетентність	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
15	Здатність планувати та здійснювати реабілітаційну допомогу	Зн1, Зн2	Ум1, Ум2	К1	АВ1
16	Здатність планувати і виконувати наукові і прикладні дослідження у сфері медсестринства	Зн1, Зн2	Ум1, Ум2	К1, К2	АВ2, АВ3
17	Здатність дотримуватися професійної та академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих результатів наукових досліджень	Зн1, Зн2	Ум1, Ум2	К1, К2	АВ2, АВ3
18	Здатність представляти результати наукових досліджень в усній і письмовій формі відповідно до національних та міжнародних стандартів	Зн1, Зн2	Ум1, Ум2	К1, К2	АВ2, АВ3

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє вивчення навчальної дисципліни:

- володіти професійними знаннями? формулювати ідеї та концепції з метою використання в роботі академічного або професійного спрямування;
- демонструвати достатню компетентність та самостійно вирішувати ситуації професійної діяльності;
- аргументувати висновки та виявляти зв'язки між сучасними концепціями в організації процесу управління на кожному етапі професійної діяльності;
- порівнювати, кількісно та якісно оцінювати, коригувати очікувані та отримані результати;
- використовувати мотивацію та стимулювання як внутрішній та зовнішній фактори в набутті знань з метою удосконалення власних професійних умінь.

Результати навчання для освітнього компонента

ПРН 1. Застосовувати спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності у сфері медсестринства з метою розвитку нових знань та процедур.

ПРН 2. Здійснювати критичне осмислення проблем у сфері медсестринства на межі галузей знань.

ПРН 3. Володіти спеціалізованими вміннями/навичками розв'язання проблем з урахуванням стандартів професійної діяльності та аспектів соціальної та етичної відповідальності.

ПРН 4. Зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію у сфері охорони здоров'я до фахівців і нефаківців, зокрема до осіб, які навчаються.

ПРН 10. Планувати і виконувати наукові та прикладні дослідження у сфері медсестринства, обирати методи та інструменти досліджень, висувати і перевіряти гіпотези, обґрунтовувати висновки.

ПРН 12. Виявляти зв'язок патогенезу захворювань з клінічними проявами та результатами додаткових досліджень.

ПРН 13. Збирати, аналізувати та оцінювати інформацію, необхідну для розв'язання складних задач у сфері медсестринства, зокрема у науковій та професійній літературі, базах даних.

ПРН 15. Застосовувати педагогічні технології в освітньому процесі закладів освіти.

ПРН 16. Приймати ефективні рішення з питань професійної діяльності у сфері медсестринства, у т. ч. в умовах невизначеності. Визначати фактори, що впливають на досягнення поставлених цілей, аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки рішень.

ПРН 17. Вільно спілкуватись усно і письмово державною та іноземною мовами при обговоренні професійних питань, досліджень та інновацій у сфері медсестринства.

ПРН 18. Застосовувати сучасні емпіричні та статистичні методи, методи моделювання, цифрові технології та спеціалізоване програмне забезпечення для досліджень і розробок у сфері видавництва та поліграфії.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни «Основи організацій та проведення науково-дослідної роботи» відводиться 90 годин (3 кредити ЄКТС), при заочній формі навчання 12 годин з яких складає аудиторна підготовка (у вигляді лекцій – 4 години та практичних занять – 10 годин) і 76 годин – самостійна робота студентів.

Тема 1. Завдання магістерської роботи

Поглиблення та систематизація теоретичних знань, отриманих студентом протягом певного періоду навчання та за певним блоком дисциплін.

Розвиток та закріплення навичок пошуку, обробки та систематизації інформації, роботи з науковими джерелами, статистичними даними, результатами обстежень тощо.

Оволодіння методиками теоретичного та експериментального дослідження при аналізі конкретних медико-педагогічних проблем, розв'язанні конкретних проблем, розробленні рекомендацій для прийняття відповідних управлінських рішень.

Тема 2. Структура і зміст роботи

Структура магістерської роботи визначається окресленими вище завданнями і включає наступні обов'язкові елементи:

- обґрунтування актуальності теми, цілей та завдань роботи;
- визначення теоретичних засад дослідження (основних категорій, понять, закономірностей розвитку явища, яке вивчається);
- обрання та обґрунтування методів дослідження;

- опис особливостей цільової групи, на яку спрямована практична складова роботи;
- опис ресурсів, доступних у роботі з обраною цільовою групою;
- аналіз та систематизація результатів власної волонтерської, дослідницької, проектної, виставкової чи аніматорської діяльності, отриманих емпіричних результатів з використанням притаманних даному напрямку дослідження методів;
- узагальнення отриманих результатів, формулювання висновків, рекомендацій (у т. ч. щодо впровадження їх на конкретному робочому місці за спеціальністю навчання студента).

Магістерська робота повинна містити такі структурні частини: титульний аркуш, зміст, вступ, основну частину, висновки, список використаної літератури, додатки (у разі необхідності).

Основна частина роботи обов'язково містить результати планування, проведень, обробки та інтерпретування власного емпіричного дослідження, волонтерського проекту тощо, перевірки певної гіпотези.

Магістерська робота повинна відповідати певним вимогам за стилем викладу матеріалу. Формулювання назви теми, розділів та підрозділів повинні бути чіткими, лаконічними і водночас найбільш повно відображати сутність, зміст та практичну значущість питань, що розглядаються.

Тема 3. Аналіз отриманих результатів. Наукові публікації як форма оприлюднення результатів наукового дослідження

На підставі отриманих результатів необхідно провести розробку необхідних практичних рекомендацій, формулювання доказових висновків. Потрібно розробити практичні рекомендації щодо впровадження в практику, оформити список використаних джерел.

Тема 4. Диференційований залік

Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		Заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: <u>I Охорона здоров'я</u> (шифр і назва)	Нормативна
Загальна кількість годин – 90	Спеціальність: <u>I5 «Медсестринство»</u>	Рік підготовки
		1-й
		Семестр
		1-й
		Лекції

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		Заочна форма навчання
Годин для заочної форми навчання: аудиторних – 14, самостійної роботи студента – 76	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <u>другий (магістерський)</u>	4 години
		Практичні, семінарські
		10 годин
		Лабораторні
		0
		Самостійна робота
		76 годин
		Індивідуальні завдання: _ годин
Вид контролю: диф. залік		

Структура освітнього компонента

Назви розділів дисципліни і тем	Кількість годин					
	Форма навчання (заочна)					
	Усього	У т. ч.				
лек		пр	лаб	інд	с. р	
1-й курс, 1-й семестр						
Тема 1. Завдання магістерської роботи	18	4	4			10
Тема 2. Структура і зміст роботи	52	–	4			48
Тема 3. Аналіз отриманих результатів. Наукові публікації як форма оприлюднення результатів наукового дослідження	11	–	1			10
Диференційований залік	9		1			8
Всього годин за дисципліною	90	4	10	–	–	76

Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Установча лекція. Структура та вимоги до змісту й обсягу магістерської роботи	2
2	Наукові публікації як форма оприлюднення результатів наукового дослідження	2
	Всього лекційних годин	4

Теми семінарських занять програмою не передбачені.

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Завдання магістерської роботи	4
2	Структура і зміст роботи	4
3	Аналіз отриманих результатів. Наукові публікації як форма оприлюднення результатів наукового дослідження	1
4	Диференційований залік	1
	Всього	10

Теми лабораторних занять програмою не передбачені.

Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вибір напрямлення та планування науково-дослідної роботи: формування теми, планування. Патентний пошук. Творча діяльність та інтелектуальна власність	10
2	Проведення наукового дослідження вибраного контингенту. Проведення статистичного дослідження згідно з отриманими результатами	48
3	Аналіз отриманих результатів. Формулювання доказових висновків. Розробка практичних рекомендацій. Літературне та графічне оформлення результатів статистичного та соціологічного дослідження. Вимоги до оформлення списку літератури	10
4	Підготовка та захист курсової роботи. Захист дипломної роботи та особливості підготовки. Оформлення презентації за результатами проведеного наукового дослідження. Вимоги та елементи презентації.	8
	Всього	76

Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота студентів з освітнього компонента «Основи організації та проведення науково-дослідної роботи» проводиться під керівництвом викладача протягом семестру у формі вивчення літературних джерел, рекомендованих для опанування тем і проблем та підготовки тез за ними.

Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота студентів (СРС) здійснюється відповідно до Інструкції щодо організації та методичного забезпечення самостійної роботи студентів при кредитно-трансферній системі організації навчального процесу, прийнятої рішенням Вченої Ради університету (протокол № 11 від 23 грудня 2010 року). Основні форми СРС представлені наступними видами: підготовка до практичних занять, виконання і захист індивідуальних завдань, підготовка до заліку. Самостійна робота студентів, яка передбачена темою заняття поряд з аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті та при проведенні диференційованого заліку.

Методи навчання

Викладання навчальної дисципліни «Основи організації та проведення наукових досліджень» здійснюється з використанням таких сучасних методів навчання, як проблемна, мультимедійна лекції та лекція-бесіда, дискусії та доповіді студентів, моделювання проблемних ситуацій, вирішення ситуаційних та практичних завдань, а також самостійної роботи студентів з інформаційними джерелами.

Проведення практичних занять, виконання самостійних та індивідуально-творчих завдань планується з урахуванням обраних тем.

Методи контролю

Протягом вивчення освітнього компонента всі види діяльності студента підлягають контролю – як поточному на кожному занятті, так і підсумковому під час контрольних заходів. Поточний контроль здійснюється на практичному занятті відповідно до конкретних цілей теми та під час індивідуальної роботи викладача зі студентом для тих тем, які студент опрацьовує самостійно, тобто вони не належать до структури практичного заняття.

Підсумкова оцінка з дисципліни визначається за результатами навчальної роботи студента за всіма видами пізнавальної діяльності: аудиторної і поза-аудиторної роботи, самостійної роботи, виконання індивідуальних завдань.

Оцінювання успішності навчальної діяльності здобувачів освіти (ПНД, ЗНД, диф. залік)

Додаток 4
до п. 3.2.2 Інструкції,
затвердженої наказом ХНМУ
від 21.08.2021 № 181

Таблиця 4

Оцінка	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили
«Дуже добре»	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна
«Добре»	Студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок
«Задовільно»	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих
«Достатньо»	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні

Оцінка	Критерії оцінювання
«Незадовільно» з можливістю повторного складання семестрового контролю	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу
«Незадовільно» з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів
Критерії оцінювання практичних навичок з дисциплін	
«Відмінно»	Студент відповідає високому (творчому) рівню компетентності: виявляє особливі творчі здібності, без помилок самостійно демонструє виконання практичних умінь та володіє системними теоретичними знаннями (знає методику виконання практичних навичок, показання та протипоказання, можливі ускладнення та ін.), має здібності для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях
«Добре»	Студент самостійно демонструє виконання практичних умінь, однак допускає деякі неточності, які швидко виправляє; володіє теоретичними знаннями (знає методику виконання практичних навичок, показання та протипоказання, можливі ускладнення та ін.)
«Задовільно»	Студент демонструє виконання практичних умінь, допускає деякі помилки, які може виправити при корекції їх викладачем; володіє задовільними теоретичними знаннями (знає основні положення методики виконання практичних навичок, показання та протипоказання, можливі ускладнення та ін.)
«Незадовільно»	Студент не може самостійно продемонструвати практичні вміння (допускає грубі помилки), не володіє достатнім рівнем теоретичних знань (не знає методики виконання практичних навичок, показань і протипоказань, можливих ускладнень та ін.).

Оцінювання поточної навчальної діяльності (ПНД)

Під час оцінювання засвоєння кожної навчальної теми дисципліни (ПНД) та підсумкового заняття (ПЗ) здобувачу виставляється оцінка за традиційною 4-бальною системою: «відмінно», «добре», «задовільно» та «незадовільно».

Підсумковий бал за (ПНД) та підсумкові заняття (ПЗ) визначаються як середнє арифметичне традиційних оцінок за кожне заняття та ПЗ, округлене до 2 знаків після коми та перераховується у багатобальну шкалу за *табл. 1*.

Додаток 1
до п. 2.6 Інструкції,
затвердженої наказом ХНМУ
від 21.08.2021 № 181

Таблиця 1

**Перерахунок середньої оцінки за поточний контроль
у багатобальну шкалу
(для дисциплін, які закінчуються диф. заліком або іспитом)**

4-бальна шкала	120-бальна шкала	4-бальна шкала	120-бальна шкала
5	120	3.91–3,94	94
4.95–4,99	119	3.87–3,9	93
4.91–4,94	118	3.83–3,86	92
4.87–4,9	117	3.79–3,82	91
4.83–4,86	116	3.74–3,78	90
4.79–4,82	115	3.7–3,73	89
4.75–4,78	114	3.66–3,69	88
4.7–4,74	113	3.62–3,65	87
4.66–4,69	112	3.58–3,61	86
4.62–4,65	111	3.54–3,57	85
4.58–4,61	110	3.49–3,53	84
4.54–4,57	109	3.45–3,48	83
4.5–4,53	108	3.41–3,44	82
4.45–4,49	107	3.37–3,4	81
4.41–4,44	106	3.33–3,36	80
4.37–4,4	105	3.29–3,32	79
4.33–4,36	104	3.25–3,28	78
4.29–4,32	103	3.21–3,24	77
4.25–4,28	102	3.18–3,2	76
4.2–4,24	101	3.15–3,17	75
4.16–4,19	100	3.13–3,14	74
4.12–4,15	99	3.1–3,12	73
4.08–4,11	98	3.07–3,09	72
4.04–4,07	97	3.04–3,06	71
3.99–4,03	96	3.0–3,03	70
3.95–3,98	95	Менше 3	Недостатньо

Оцінювання самостійної роботи здобувача

Матеріал для самостійної роботи здобувачів, який передбачений у темі практичного заняття одночасно із аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю.

Оцінювання тем, які виносяться тільки на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних навчальних занять, контролюються на підсумковому занятті.

Оцінювання індивідуальної роботи здобувача

На засіданні кафедри затверджено перелік індивідуальних завдань – участь з доповідями в студентських конференціях, профільних олімпіадах, підготовка аналітичних оглядів з презентаціями з визначенням кількості балів за їх виконання, що можуть додаватись як заохочувальні (**не більше 10**).

Бали за індивідуальні завдання одноразово нараховуються здобувачеві тільки комісійно (комісія – зав. кафедри, завуч, викладач групи), лише за умов успішного їх виконання та захисту. В жодному разі загальна сума балів за ПНД не може перевищувати 120.

Проведення та оцінювання диференційованого заліку

Диференційований залік – це процес, протягом якого перевіряються отримані за курс (семестр):

- рівень теоретичних знань;
- розвиток творчого мислення;
- навички самостійної роботи;
- компетенції – вміння синтезувати отримані знання і застосовувати їх у вирішенні практичних завдань.

Диференційований залік проводиться викладачем групи на останньому практичному занятті.

Під час проведення диференційованого заліку оцінюють засвоєння практичних навичок та теоретичних знань за складеними на кафедрі білетами, які включають усі теми дисципліни. Якщо диф. залік не складено, встановлюють дати перескладання під час канікул, до початку наступного семестру.

Додаток 7

до пп. 4.1.3

Інструкції, затвердженої наказом ХНМУ

від 21.08.2021 № 181

Таблиця 7

Оцінювання теоретичних знань та практичних навичок, якщо вони представлені в одному білеті (для диф. заліку)

Кількість питань	«5»	«4»	«3»	Відповідь за білетами, які включають теоретичну частину дисципліни	За кожну відповідь студент одержує від 40 до 25 балів, що відповідає: «5» – 40 балів; «4» – 32,5 балів; «3» – 25 балів
1	40	32,5	25		
2	40	32,5	25		
	80	65	50		

Диференційований залік оцінюється від 50 до 80 балів.

Оцінкою з освітнього компонента є сума балів за ПНД та іспиту від min 120 до max 200 і відповідає традиційній оцінці: «задовільно», «добре», «відмінно».

Одержана здобувачем кількість балів з освітнього компонента далі оцінюється за 200-бальною шкалою, ECTS ("A", "B", "C", "D", "E") та традиційною системою – «задовільно», «добре», «відмінно» (табл. 3).

Оцінювання навчальної дисципліни

Одержана здобувачем кількість балів з освітнього компонента далі оцінюється за 200-бальною шкалою, ECTS ("A", "B", "C", "D", "E") та традиційною системою («задовільно», «добре», «відмінно»)

Додаток 3
до п. 2.9 Інструкції, затвердженої наказом ХНМУ
від 21.08.2021 № 181

Таблиця 3

Відповідність оцінювання дисципліни в балах оцінюванню в ECTS та традиційній оцінці

Оцінка дисципліни в балах	Оцінка за шкалою ECTS	Традиційна оцінка з дисципліни
180–200	A	5
160–179	B	4
150–159	C	4
130–149	D	3
120–129	E	3

Методичне забезпечення

1. Освітньо-професійна програма (ОПП).
2. Програма навчальної дисципліни.
3. Плани лекцій, практичних занять та самостійної роботи студентів.
4. Тези лекцій з дисципліни.
5. Методичні розробки для викладача.
6. Методичні вказівки до практичних занять для студентів.
7. Методичні матеріали, що забезпечують самостійну роботу студентів.
8. Тестові та контрольні завдання до практичних занять.
9. Питання та завдання до підсумкового заняття.
10. Перелік питань для кінцевого контролю знань з дисципліни (залік, диференційований залік, іспит), який передбачає перевірку:
 - рівня теоретичних знань та умінь використовувати їх у конкретних ситуаціях;
 - рівня оволодіння практичними навичками при вивченні дисципліни.

Перелік питань до диференційованого заліку

1. Структура магістерської роботи.
2. Принципи обґрунтування актуальності теми, цілей та завдань роботи.
3. Принципи визначення теоретичних засад дослідження (основних категорій, понять, закономірностей розвитку явища, яке вивчається).
4. Обрання та обґрунтування методів дослідження.
5. Правила опису особливостей цільової групи, на яку спрямована практична складова роботи.
6. Правила опису ресурсів, доступних у роботі з обраною цільовою групою.
7. Аналіз та систематизація результатів власної волонтерської, дослідницької, проектної, виставкової чи аніматорської діяльності, отриманих емпіричних результатів із використанням притаманних даному напрямку дослідження методів.
8. Правила узагальнення отриманих результатів, формулювання висновків, рекомендацій (у т. ч. щодо впровадження їх на конкретному робочому місці за спеціальністю навчання студента).
9. Структурні частини магістерської роботи: титульний аркуш, зміст, вступ, основна частина, висновки, список використаної літератури, додатки (у разі необхідності).
10. Зміст основної частини магістерської роботи.
11. Вимоги щодо стилю викладу матеріалу.
12. Формулювання назви теми, розділів та підрозділів повинні бути чіткими, лаконічними і водночас найбільш повно відображати сутність, зміст та практичну значущість питань, що розглядаються.
13. Аналіз отриманих результатів.
14. Наукові публікації як форма оприлюднення результатів наукового дослідження.
15. Розробка необхідних практичних рекомендацій.
16. Формулювання доказових висновків.
17. Розробка практичних рекомендацій щодо впровадження в практику.
18. Оформлення списку використаних джерел.

Орієнтовна тематика рефератів для заліку

1. Специфіка проведення опитування в наукових дослідженнях.
2. Проблема встановлення довірчих відносин.
3. Надійність інформації, яка повідомляється респондентом.
4. Застосування спостереження в різних видах дослідження.
5. Документальні джерела як об'єкт вивчення.
6. Проблема надійності та валідності тестових методик.
7. Якісна і кількісна інформація та робота з нею.
8. Методи статистичного опису даних.

9. Методи графічного представлення даних.
10. Кореляційний аналіз і сфери його застосування.
11. Сутність, структура і функції пізнання.
12. Методологія, принципи та методи дослідження.
13. Структура проведення дослідження.
14. Співвідношення діагностування та наукового дослідження.
15. Теоретичні методи дослідження.
16. Методика проведення спостереження.
17. Методики проведення різних видів опитувань.

Завдання до самостійної роботи

1. Подати літературний огляд роботи, що планується.
2. Подати план виконання магістерської роботи.
3. Подати перелік методів, які планується використовувати при виконанні роботи.

Рекомендована література

Базова

1. Методика виконання та вимоги до оформлення кваліфікаційної (магістерської роботи): метод. вказ. для здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Медсестринство» / Т. В. Бездітко, Т. С. Оспанова, Г. В. Єрмоменко, Т. Ю. Хіміч. Харків: ХНМУ, 2022. 20 с.
<http://repo.knmu.edu.ua/handle/123456789/34013>

1. Сиволап В. Д., Кисельов С. М., Лашкул Д. А. Основні принципи доказової медицини: навч. посіб. для здобувачів ступеня доктора філософії за третім освітньо-науковим рівнем в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина», навчальна дисципліна «Сучасна кардіологія». Запоріжжя: ЗДМУ, 2020. 208 с.
<http://dspace.zsmu.edu.ua/handle/123456789/10909>

2. Стояцька Г. М. Основи наукових досліджень: навч. посіб. Дніпро: ДДУВС, 2019. 142 с.
<http://er.dduvs.in.ua/handle/123456789/3733>

3. Палеха Ю. І., Леміш Н. О. Основи науково-дослідної роботи: навч. посіб. Київ: Ліра-К, 2017. 336 с.

4. Магістерська робота: методика підготовки: посібник / Т. О. Долбенко та ін. 2-ге вид., випр. і допов. Київ: Ліра-К, 2017. 140 с.

Допоміжна

1. Клінічний медсестринський діагноз: навч. посіб. для бакалаврів, магістрів та медсестер за спеціальністю «Медсестринство» / Т. С. Оспанова та ін. Харків: ХНМУ, 2019. 156 с.

2. Медсестринство у внутрішній медицині: підручник / О. С. Стасишин та ін. 6-е вид. Київ: ВСВ «Медицина», 2023. 496 с.

3. Schwaaid Gregory. Board Review in Preventive Medicine and Public Health. Amsterdam : Elsevier, 2017. 450 p.

4. Professional English for Paramedics and Nurses / I. V. Znamenska, O. M. Bieliaieva, S. M. Efendiieva, K. H. Havrylieva. Київ : ВСВ «Медицина», 2023. 239 с.

5. Donaldson Liam J., Rutter Paul. Donaldson's Essential Public Health, Fourth Edition. 4th ed. London : CRC Press. 2017. 374 p.

Інформаційні ресурси

1. Всесвітня організація охорони здоров'я www.who.int
2. <https://knmu.edu.ua/>
3. <http://repo.knmu.edu.ua/>
4. <http://pim1.kharkov.ua/navchalno-metodichna-direktoriya/spec-likovalna-sprava/propedevtika-vnutrishnoyi-meditsini/>
5. <http://distance.knmu.edu.ua/login/index.php>
6. Кохрейнівський центр доказової медицини www.cebm.net
7. Кохрейнівська бібліотека www.cochrane.org
8. Національна медична бібліотека США – MEDLINE www.ncbi.nlm.nih.gov/PubMed
9. Канадський центр доказів в охороні здоров'я www.cche.net
10. Центр контролю та профілактики захворювань www.cdc.gov
11. Центр громадського здоров'я МОЗ України www.phc.org.ua
12. Українська база медико-статистичної інформації «Здоров'я для всіх»: <http://medstat.gov.ua/ukr/news.html?id=203>
13. Журнал British Medical Journal www.bmj.com
14. Журнал Evidence-Based Medicine www.evidence-basedmedicine.com

10. ТЕМАТИКА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Завдання магістерської кваліфікаційної роботи

Мета заняття: формування знань щодо можливих методів наукового дослідження. Вміти визначати цілі та завдання науково-дослідної роботи, обирати тему дослідження та розробляти її робочу гіпотезу (*додаток б*).

Теоретичні питання для підготовки

1. Як поділяють методи наукового дослідження?
2. Які методи відносяться до загальних методів наукового дослідження?
3. Які методи можливо віднести до спеціальних методів наукового дослідження?
4. Поняття наукової проблеми.
5. Поняття теми дослідження та методика її формулювання.
6. Визначення предмета та об'єкта дослідження.
7. Мета і завдання дослідження.

8. Що входить у поняття «актуальність теми»?
9. Як формуються цілі та завдання роботи?
10. Обрання та обґрунтування методів дослідження.
11. Правила опису особливостей цільової групи, на яку спрямована практична складова роботи.
12. Правила опису ресурсів, доступних у роботі з обраною цільовою групою.
13. Яким чином проводиться аналіз та систематизація результатів власної дослідницької роботи?

Практичні завдання

Підготувати реферативне повідомлення та презентацію на тему:

- методичні основи наукового дослідження;
- основні принципи загальнонаукових досліджень;
- основи системного дослідження.

Методичні рекомендації

1. Аналізуючи структуру наукового дослідження, зверніться до трирівневої схеми Гамезо М. В.

2. Надаючи характеристику структури дослідницької роботи, необхідно представити її у вигляді таблиці.

Самостійно заповнити таблицю.

План роботи	Етапи виконання
1. Постановка наукової проблеми	
2. Теоретичний аналіз проблеми	
3. Формулювання гіпотез	
4. Планування та проведення дослідження	

3. Послідовність виконання роботи:

- вибір проблеми дослідження;
- вибір об'єкта та предмета дослідження;
- формування загальної мети та гіпотези дослідження.

Тема 2. Структура і зміст роботи

Мета заняття: вивчення основних понять про наукову роботу, її сутність, цілі та функції, основні види та ознаки наукового дослідження.

Теоретичні питання для підготовки

1. Методи наукових досліджень. Проблема об'єктивності дослідницьких методів у медицині.

2. Порядок здійснення наукового дослідження. Поняття, функції та структура програми дослідження.

3. Ефективність наукового дослідження.
4. Що входить у поняття «актуальність теми»?
5. Як формуються цілі та завдання роботи?
6. Обрання та обґрунтування методів дослідження.
7. Правила опису особливостей цільової групи, на яку спрямована практична складова роботи.
8. Правила опису ресурсів, доступних у роботі з обраною цільовою групою.

Практичні завдання

Підготувати реферативне повідомлення та презентації за темами:

1. Надійність інформації, яка повідомляється респондентом.
2. Застосування спостереження в різних видах дослідження.
3. Документальні джерела як об'єкт вивчення.
4. Проблема надійності та валідності тестових методик.
5. Якісна і кількісна інформація та робота з нею.
6. Методи статистичного опису даних.

Методичні рекомендації

1. Надаючи характеристику творчому процесу науковця, спирайтесь на основні елементи самоорганізації вченого (організація робочого місця, додержання дисципліни праці, послідовність у накопиченні знань протягом творчого життя, систематичність у дотриманні єдиної методики і технології при виконанні одноразової роботи).

2. Види наукового шахрайства та їх характеристику доцільно оформити у вигляді таблиці.

Заповнити таблицю – Види наукового шахрайства:

Види шахрайства	Основні характеристики
Фабрикація результатів	
Фальсифікація даних	
Плагіат	

Заповнити таблицю – Основні особливості науковця.

Ділові і творчі якості	Опис характеристик
Допитливість	
Захопленість роботою	
Вміння зосереджуватися на конкретних питаннях	
Наполегливість у досягненні мети	
Ініціативність	
Самоорганізація праці (самоконтроль, самокритичність)	
Організаторські здібності	
Комунікбельність	
Зовнішній вигляд	

Тема 3. Аналіз отриманих результатів. Наукові публікації як форма оприлюднення результатів наукового дослідження

Мета заняття: вивчення форм оприлюднення та переліку й змісту напрямів розвитку науки у сфері медицини.

Теоретичні питання для підготовки

1. Законі України «Про наукову і науково-технічну діяльність».
2. Методичне забезпечення експериментальних досліджень.
3. Валідність в організації наукового дослідження і його результатів. Формування вибіркової сукупності.
4. Підготовка даних та методика обробки інформації.
5. Підготовка публікацій, рефератів, доповідей.

Практичні завдання

Підготувати реферативне повідомлення та презентацію на тему:

1. Типові помилки написання та оформлення наукових робіт.
2. Бібліографія до обраної теми (не менше 15 позицій).
3. Представити фрагменти наукової роботи (план виконання наукової роботи, літературний огляд, методи дослідження).
4. Форми апробації результатів наукового дослідження.
5. Підготувати тези виконуваної роботи на конференцію.

Тема 4. Диференційований залік

Мета заняття: контроль засвоєння здобувачами освіти матеріалу з предмету «Основи організації та проведення науково-дослідної роботи».

Обов'язковий мінімальний перелік теоретичних та практичних питань, без знання яких студент не може отримати задовільну оцінку під час іспиту.

1. Принципи обґрунтування актуальності теми, цілей та завдань роботи.
2. Принципи визначення теоретичних засад дослідження (основних категорій, понять, закономірностей розвитку явища, яке вивчається).
3. Обрання та обґрунтування методів дослідження.
4. Структурні частини магістерської роботи: титульний аркуш, зміст, вступ, основна частина, висновки, список використаної літератури, додатки (у разі необхідності).
5. Зміст основної частини магістерської роботи.
6. Формулювання назви теми, розділів та підрозділів повинні бути чіткими, лаконічними і водночас найбільш повно відображати сутність змісту та практичну значущість питань, що розглядаються.
7. Аналіз отриманих результатів.
8. Наукові публікації як форма оприлюднення результатів наукового дослідження.

9. Розробка необхідних практичних рекомендацій.
10. Правила оформлення списку використаних джерел.
11. Правила опису особливостей цільової групи, на яку спрямована практична складова роботи.
12. Правила опису ресурсів, доступних у роботі з обраною цільовою групою.
13. Аналіз та систематизація результатів власної волонтерської, дослідницької, проєктної, виставкової чи аніматорської діяльності, отриманих емпіричних результатів із використанням притаманних даному напрямку дослідження методів.
14. Правила узагальнення отриманих результатів, формулювання висновків, рекомендацій (у т. ч. щодо впровадження їх на конкретному робочому місці за спеціальністю навчання здобувача освіти).
15. Структурні частини магістерської роботи: титульний аркуш, зміст, вступ, основна частина, висновки, список використаної літератури, додатки (у разі необхідності).
16. Вміст основної частини магістерської роботи.
17. Вимоги до стилю викладу матеріалу.
18. Аналіз отриманих результатів.
19. Наукові публікації як форма оприлюднення результатів наукового дослідження.
20. Розробка необхідних практичних рекомендацій.
21. Формулювання доказових висновків.
22. Розробка практичних рекомендацій щодо впровадження в практику.
23. Правила оформлення списку використаних джерел.
24. Що таке додатки і яке їх значення для наукової роботи?
25. Правила оформлення титульної сторінки магістерської роботи.
26. Як відбувається затвердження теми магістерської роботи?
27. Як побудувати виступ під час захисту і скільки він повинен тривати?
28. Для чого укладається календарний план та яка його реальна функція?
29. Як відбувається захист кваліфікаційної, магістерської роботи?
30. За яких обставин робота може бути недопущеною до захисту або оцінена «незадовільно»?

11. ПРИКЛАДИ ТВОРЧО-ПОШУКОВИХ ЗАВДАНЬ

1. Фактори ризику прогресування позалікарняної інфекції.
2. Якість життя паліативного хворого.
3. Оцінка рівня знань з біоетики серед медичного середовища.
4. Тютюнопаління серед молоді – медико-соціальні аспекти.
5. Якість життя і прихильність до терапії хворих на цукровий діабет.

6. Вплив зворотного зв'язку на якість роботи медичних сестер у відділеннях стаціонару.
7. Якість життя хворих на ХОЗЛ.
8. Вплив стандартизації сестринського процесу на якість медичної допомоги у відділеннях кардіологічного профілю.
9. Стан здоров'я населення Полтавської області та його вплив на якість життя.
10. Роль медичної сестри у роботі приватного медичного центру.
11. Роль медичної сестри у роботі відділення реанімації.
12. Особливості сестринського супроводу пацієнтів з інфарктом міокарда після проведення стентування судин серця.
13. Фактори ризику прогресування цукрового діабету у пацієнтів із серцево-судинною патологією.
14. Негоспітальна пневмонія у пацієнтів похилого та старечого віку.
15. Реабілітація хворих на бронхіальну астму з перенесеним COVID-19.
16. Якість життя у хворих із бронхіальною астмою.
17. Порівняльний аналіз якості життя хворих на бронхіальну астму та цукровий діабет 2-го типу.
18. Реабілітація хворих після інфаркту міокарда: роль медичної сестри.
19. Міома матки. Роль медичної сестри в післяопераційному періоді після гінекологічних втручань.
20. Професійне та емоційне вигорання у педагогічних працівників медичного коледжу.
21. Організація роботи середніх та молодших медсестер стаціонарного відділення в умовах COVID-19.
22. Особливості ефективності засвоєння практичних навичок медичної сестри в умовах симуляційного навчання.
23. Роль медсестринського процесу в курації хворих на цукровий діабет 1-го типу.
24. Роль медичної сестри у проведенні реабілітації пацієнтів з патологією органів дихання.
25. Роль медичної сестри у наданні паліативної допомоги.
26. Роль медичної сестри у веденні пацієнтів з глаукомою.

12. ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ І ПРЕЗЕНТАЦІЙ

1. Специфіка проведення опитування в наукових дослідженнях.
2. Проблема встановлення довірчих відносин.
3. Надійність інформації, яка повідомляється респондентом.
4. Застосування спостереження в різних видах дослідження.
5. Документальні джерела як об'єкт вивчення.
6. Проблема надійності та валідності тестових методик.

7. Якісна і кількісна інформація та робота з нею.
8. Методи статистичного опису даних.
9. Методи графічного представлення даних.
10. Кореляційний аналіз і сфери його застосування.
11. Сутність, структура і функції пізнання.
12. Методологія, принципи та методи дослідження.
13. Структура проведення дослідження.
14. Співвідношення діагностування та наукового дослідження.
15. Теоретичні методи дослідження.
16. Методика проведення спостереження.
17. Методики проведення різних видів опитувань.
18. Ініціативність як фактор успіху керівника сестринської служби.

Додаток 1

Положення про підготовку
та захист кваліфікаційних
(магістерських) робіт,
затвердженого наказом
ХНМУ від 31.08.2021 № 199
(зі змінами наказ ХНМУ
від 28.08.2024 № 172)

*Зразок оформлення титульної сторінки
кваліфікаційної (магістерської) роботи*

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
Харківський національний медичний університет
Кафедра пропедевтики внутрішньої медицини,

_____ (назва кафедри)

медсестринства та біоетики

Кваліфікаційна (магістерська) робота
за спеціальністю «Сестринська справа»
І5 – медсестринство

на тему: _____
(назва теми)

Виконав: студент 2-го курсу,
групи 3-23-070

III медичний факультет

_____ (факультет, спеціальність)

Петрова Т. С.

_____ (прізвище та ініціали)

Керівник: _____

_____ (посада, науковий ступень,

_____ прізвище та ініціали)

Рецензент: _____

_____ (посада, науковий ступень,

_____ прізвище та ініціали)

Харків – 2026

Приклад оформлення змісту

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	2
ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Огляд літератури	8
1.1. Назва параграфа	8
1.2. Назва параграфа	13
1.3. Висновки за розділом	16
РОЗДІЛ 2. Методи і об'єкт дослідження	17
2.1. Назва параграфа	17
2.2. Висновки за розділом	18
РОЗДІЛ 3. Назва розділу	20
3.1. Назва параграфа	20
3.2. Назва параграфа	27
3.3. Висновки за розділом	33
ВИСНОВКИ	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	60
ДОДАТКИ	70

Характеристика джерела	Приклад оформлення у магістерській роботі
Монографії, навчальні посібники (1, 2 або 3 автори)	Щекатунова Г. Д., Тесленко В. В., Цимбалару А. Д. Організаційно-педагогічні засади інноваційного розвитку загальноосвітніх навчальних закладів : монографія / за ред. Г. Д. Щекатунової. Київ : Пед. думка, 2015. 264 с. Сисоева С. О. Освітологічний зміст освітніх реформ // Освітні реформи: місія, дійсність, рефлексія : монографія / за ред. Василя Кременя, Тадеуша Левовицького, Віктора Огнев'юка, Світлани Сисоевої. Київ : ТОВ «Видавниче підприємство «ЕДЕЛЬВЕЙС», 2013. С. 133–151.
Чотири автори	Педагогічна теорія : навч. посіб. / М. Д. Романюк, О. І. Ємець, Н. П. Репела, Я. І Татунчак. Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2011. 592 с.
Багатотомні видання	Педагогічна енциклопедія : у 3 т. / редкол. С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. Київ : Видавничий центр «Академія», 2000. Т. 1. 2 000 с. Т. 2. 2 001 с. Т. 3. 2 002 с.
Стандарт Словник	Якість води : словник термінів. ДСТУ ISO 6107-1:2004. ДСТУ ISO 6107-9:2004. [Чинний від 2005-04-01]. Київ : Держспоживстандарт України, 2006. 181 с. (Нац. стандарти України).
Збірки наукових праць	Моделювання освітнього простору : зб. наук. пр. Луганськ : Плай, 2014. 299 с.
Збірник	Бездітко Т. В., Кулик А. В. Синдром емоційного вигорання у педагогічних працівників медичного училища // Медсестринство та виклики сьогодення : зб. наук. пр. міжнар. наук.-практ. медсестринської конференції / Тернопільський національний медичний університет ім. І. Я. Горбачевського. Тернопіль, 2024. 24.10.2024. С. 32–35
Журнал	Bezditko T., Yeryomenko G, Dvubuske L. Unique role of candida albicans sensitization in management of asthma patients living underground during military operations in Ukraine. <i>Allergy J.</i> 2024. Vol. 79, sup 56.
Тези доповідей	Балика О. С., Бездітко Т. В. Особливості грудного вигодування і стан немовлят в реанімаційному відділенні // Матеріали наук.-практ. конференції «Медицина в умовах воєнного часу» 9 січня 2024 р., м. Харків. С. 20
Електронні ресурси	Цивільний кодекс [Електронний ресурс] : від 16.01.2003 р. № 435-IV із змінами та доповненнями // Законопроекти / Упр. комп'ютеризації систем апарату Верховної Ради України. 2003. Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=435-15 . Слюсар А. М. Інваліди – суб'єкти трудового права: міжнародний досвід // Форум права. 2009. № 3. С. 586–590 [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.nbuuv.gov.ua/e-journals/FP/2009-3/09campmd.pdf

Додаток 4
Положення про підготовку
та захист кваліфікаційних
(магістерських) робіт,
затвердженого наказом ХНМУ
від 31.08.2021 № 199
(зі змінами наказ ХНМУ
від 28.08.2024 № 172)

Зразок орієнтовної схеми відгуку на кваліфікаційну (магістерську) роботу

Відгук наукового керівника

на магістерську роботу _____
(прізвище та ініціали)

_____ (назва теми)

за спеціальністю _____
(шифр та назва)

1. Актуальність теми.
2. Відповідність змісту роботи обраній темі.
3. Рівень повноти розробки питань та окремих проблем.
4. Рівень теоретичної та професійної підготовки магістранта, його здатність до самостійної роботи.
5. Логічність, послідовність, аргументованість викладу матеріалу, вміння робити висновки.
6. Характеристика студента під час виконання магістерської роботи (дисциплінованість, наполегливість, підготовленість, своєчасність виконання завдання тощо).
7. Важливість запропонованих магістрантом рекомендацій для їхнього впровадження в практику роботи навчальних закладів різного рівня.
8. Відповідність дослідження вимогам, що висуваються до кваліфікаційних (магістерських) робіт.
9. Дата й підпис керівника магістерської роботи із зазначенням посади, наукового ступеня та вченого звання.

Висновок кафедри про кваліфікаційну (магістерську) роботу

Кваліфікаційна (магістерська) робота розглянута.

Студент(ка) _____
(прізвище та ініціали)

допускається до захисту даної роботи в Екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри _____
(назва)

(підпис) _____ (прізвище та ініціали)

" _____ " _____ 20____ року

Додаток 5
Положення про
підготовку та захист кваліфікаційних
(магістерських) робіт,
затвердженого наказом
ХНМУ від 31.08.2021 № 199
(зі змінами наказ ХНМУ
від 28.08.2024 № 172)

Зразок орієнтовної схеми рецензії на кваліфікаційну (магістерську) роботу

Рецензія

на магістерську роботу _____
(прізвище та ініціали)

_____ (назва теми)

за спеціальністю _____
(шифр та назва)

1. Актуальність теми.
2. Практична цінність питань, які розроблені в науковій роботі.
3. Стисла характеристика магістерської роботи за розділами.
4. Позитивні моменти й недоліки магістерської роботи.
5. Новизна й оригінальність ідей, покладених в основу роботи.
6. Методика вивчення й обробка матеріалів дослідження.
7. Наявність у роботі певних рекомендацій та їх обґрунтування.
8. Якість оформлення дипломної (магістерської) роботи.
9. Відповідність вимогам академічної доброчесності.
10. Недоліки роботи.
11. Рекомендована оцінка кваліфікаційної роботи за критеріями оцінювання, визначеними цим Положенням.
12. Дата та підпис рецензента із зазначенням посади, наукового ступеня та вченого звання (підпис завіряється печаткою закладу освіти, установи або організації, у якій працює рецензент.)

Додаток 6
Положення про підготовку
та захист кваліфікаційних
(магістерських) робіт,
затверджене наказом
ХНМУ від 31.08.2021 № 199
(зі змінами наказ ХНМУ
від 28.08.2024 № 172)

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет (інститут) _____

Кафедра _____

Рівень вищої освіти _____

Галузь знань _____
(шифр і назва)

Спеціальність _____
(шифр і назва)

Освітня програма _____
(назва освітньої програми)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри _____
(назва кафедри)

(підпис) (ПІБ)
« _____ » 20 ____ року

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ(МАГІСТЕРСЬКУ) РОБОТУ СТУДЕНТУ

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи _____

Керівник роботи _____

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

2. Строк подання студентом роботи _____

3. Вихідні дані до роботи _____

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

5. Перелік досліджень (з точним зазначенням обов'язкових досліджень)

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів магістерської роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка

Здобувач освіти _____

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____

(підпис)

(прізвище та ініціали)

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Соціальна медицина, громадське здоров'я : навч. посіб. : у 4 т. / В. А. Огнев та ін. Харків : ХНМУ, 2023. Т. 1 : Біологічна статистика. 316 с. <http://repo.knmu.edu.ua/handle/123456789/32731>

2. Методика виконання та вимоги до оформлення кваліфікаційної (магістерської роботи) : метод. вказ. для здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Медсестринство» / упоряд. Т. В. Бездітко, Т. С. Оспанова, Г. В. Єрмоєнко, Т. Ю. Хіміч. Харків : ХНМУ, 2022. 20 с. <http://repo.knmu.edu.ua/handle/123456789/34013>

3. Методологія наукових досліджень в медицині : навч. посіб. / В. Д. Бабаджан та ін.; за ред. П. Г. Кравчуна, В. Д. Бабаджана, В. В. М'ясоєдова. Харків : ХНМУ, 2020. 300 с. <http://repo.knmu.edu.ua/handle/123456789/26906>

4. Сиволап В. Д., Кисельов С. М., Лашкул Д. А. Основні принципи доказової медицини : навч. посіб. Запоріжжя : ЗДМУ, 2020. 208 с. <http://dspace.zsmu.edu.ua/handle/123456789/10909>

5. Положення про організацію та проведення атестації здобувачів вищої освіти у Харківському національному медичному університеті від 28.08.2024. № 172. Харків.

6. Стояцька Г. М. Основи наукових досліджень : навч. посіб. Дніпро : ДДУВС, 2019. 142 с. <http://er.dduvs.in.ua/handle/123456789/3733>

Допоміжна

1. Медсестринство у внутрішній медицині : підручник / О. С. Стасишин та ін. 6-те вид. Київ : ВСВ «Медицина». 496 с.

2. Professional English for Paramedics and Nurses / I. V. Znamenska, O. M. Bieliaieva, S. M. Efendiieva, K. H. Navrylieva. Київ : ВСВ «Медицина», 2023. 239 с.

3. Медсестринство у внутрішній медицині : підручник для мед. училищ, коледжів, інститут медсестринства / О. С. Стасишин та ін. 6-те вид. Київ : ВСВ «Медицина». 2023. 496 с.

4. Сакевич В. Д., Казаков Ю. М., Трибат Т. А. Методологія алгоритмів виконання практичних навичок з основ медсестринства : навч. посіб. : у 2 ч. Львів : Магнолія, 2023. Ч. 1. 156 с. Ч. 2. 176 с.

Інформаційні ресурси

1. Закон № 1556-VII від 01.07 https://zakononline.com.ua/documents/show/357262___552664

2. Всесвітня організація охорони здоров'я www.who.int

3. <https://knmu.edu.ua/>

4. <http://repo.knmu.edu.ua/>
 5. <http://pim1.kharkov.ua/navchalno-metodichna-direktoriya/spec-likuvalna-sprava/propedevtika-vnutrishnoyi-meditsini/>
 6. <http://distance.knmu.edu.ua/login/index.php>
 7. Положення про Комісію з академічної доброчесності, етики та управління конфліктами ХНМУю
http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_komis_ad_text.pdf
 8. Академічна доброчесність:
http://www.knmu.kharkov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2520%3A2015-04-30-08-10-46&catid=20%3A2011-05-17-09-30-17&Itemid=40&lang=uk
 9. http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/kodex_AD.docx
 10. Етичні проблеми співавторства / 2021 р. Компанія «SOER Publishing».
- Доступно:
<https://soer-publ.com.ua/uk/blog/etichni-problemispivavtorstva/>.
11. Конфлікт інтересів та його складові / 2022 р. Доступно:
<https://wiki.nazk.gov.ua/?cat=148>.
 12. Що таке конфлікт інтересів у дослідженнях? / 2021 р. Доступно:
<https://nim.media/articles/shcho-take-konflikt-interesiv-u-doslidzhennyakh>.
 13. Наукова чесність. Доступно:
https://pidru4niki.com/70383/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/naukova_chesnist.
 14. Европейская база данных «Здоровье для всех»
www.euro.who.int/ru/home
 15. Кохрейнівський центр доказової медицини www.cebm.net
 16. Кохрейнівська бібліотека www.cochrane.org
 17. Національна медична бібліотека США – MEDLINE
www.ncbi.nlm.nih.gov/PubMed
 18. Канадський центр доказів в охороні здоров'я www.cche.net
 19. Центр контролю та профілактики захворювань www.cdc.gov
 20. Центр громадського здоров'я МОЗ України www.phc.org.ua
 21. Українська база медико-статистичної інформації «Здоров'я для всіх»:
<http://medstat.gov.ua/ukr/news.html?id=203>
 22. Журнал British Medical Journal www.bmj.com
 23. Журнал Evidence-Based Medicine www.evidence-basedmedicine.com

Навчальне видання

Бездітко Тетяна Василівна
Панченко Микола Володимирович
Єрьоменко Галина Володимирівна

ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ

*Навчально-методичний посібник
для здобувачів вищої освіти
за спеціальністю «Медсестринство»
другого (магістерського) рівня*

Відповідальна за випуск

Т. В. Бездітко

Редактор Є. В. Рубцова
Комп'ютерна верстка О. Ю. Лавриненко

Формат А5. Ум. друк. арк. 4,4. Зам. № 25-116.

**Редакційно-видавничий відділ
ХНМУ, пр. Науки, 4, м. Харків, 61022
izdatknmurio@gmail.com, vid.redact@knmu.edu.ua**

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавництв, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції серії ДК № 3242 від 18.07.2008 р.